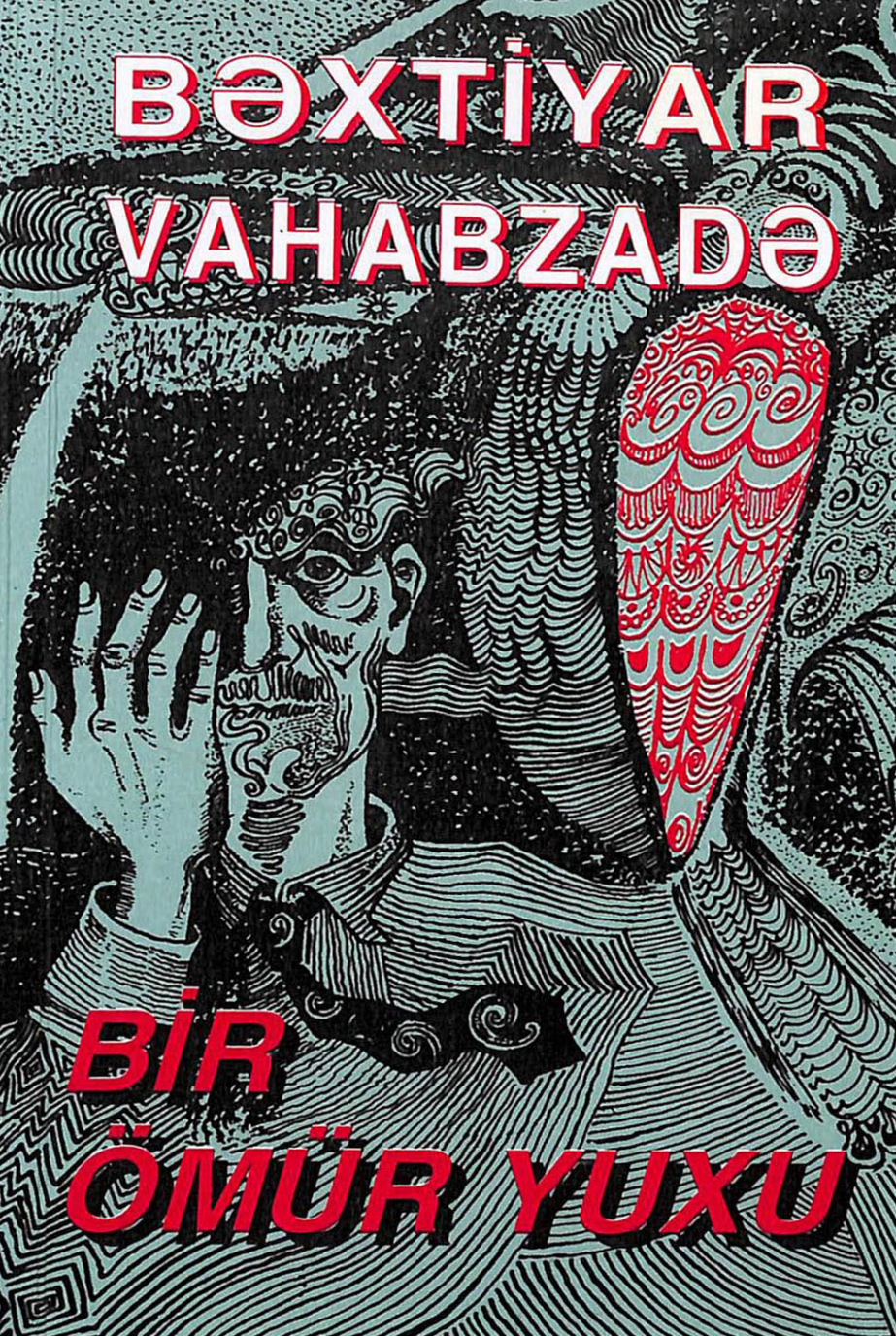

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

**BİR
ÖMÜR YUXU**

**BƏXTİYAR
VAHABZADƏ**

***BİR
ÖMÜR YUXU***

М. Ф. Ахундов adına
Azərbaycan Milli Kitabxanası

AZƏRBAYCAN
NƏŞRİYYATI
BAKİ—1998

Redaktoru
Azər Bağirov

DANIŞMAQ YASAQKƏN

BAŞQASININ YASINDA

Dərindir qorxuludur sakit axan lal sular.
Bir kəlmənin içində bəzən neçə söz yatır.
Adi gözlə görünməz orda yatan duyğular,
Çözələsən, görərsən kül altında köz yatır.

İçimi göstərmədim cahil tutan güzgüyə,
Üzdə gülüb, içimdə müşkülümə ağladım.
Millətimin dərini ünvanlayıb özgəyə,
Başqasının yasında öz ölümə ağladım.

Dekabr, 1981.

SOĞAN

Soğan qabığına baxdı,
düşündü.

Başını bulayıb
O mənə döndü.
Dedi: - Sərt olacaq qış bu il yaman.
Dedim: - Nədən bildin?
Dedi: - Qabıqdan.
Qalındır,
Deməli, sərt keçəcək qış.
Təbiət özəldən müdrik yaranmış.

O ki, nəğməsidir qaydanın, yönün.
Dağı yaratmamış ona yol seçir.
Soğanı soyuqdan qorumaq üçün
Onun paltarını o, qalın biçir.

Əhsən bu paltara, dona, təbiət!
Sən bu səxavətdə, nəsən, nəsənmiş!
Ey ana təbiət,
Ana təbiət,
Bilmirdim,

Necə də rəhmlisənmiş!
Acı soğan kimi bəs axı mən də
Övladınam sənin,
Balanam sənin.
Mən də üşüyürəm,

Mənə gələndə
Rəhmin harda qaldı, ay anam, sənin?

Ələm çovğununda, qəm tufanında
Soyuqdan əsirəm axı mən yetim.

Soğana qıymadın,
Sənin yanında
Bir soğan qədər də yoxmuş qiymətim?

Nədir bu fikirlər, bu üzüntülər?
Ürəyi bir verdin, əzabı min-min.
Nolardı, mənə də dözümüm qədər
İztirab verəydin, əzab verəydin.

Sentyabr, 1973.

HÖRÜMÇƏK TOR BAĞLADI

Tariximiz danıldı.
Uydurma tarix ilə kimliyimiz anıldı -
Öz kökünü bilməyən gözü küllü bu millət
Zamanın yollarında hər addımda yanıldı.
Uydurma tarix bizi anamızdan ayırır,
Yad anadan alınmış bələkdə qundaqladı.
Özülümüz laxladı.
Bu xalqın tarixini düz bildiren, düz yazan
Tarix kitablarında hörümçək tor bağladı.

Kimə deyək dərdini bu dövranın, bu günün?
Vəzifəyə sümsünən,
Vəzifə kürsüsünün
Birinci pilləsində mərkəzdən noxtalandı.
Kişiliyi vardısı, bu anda axtalandı...
Ürəkdəki cəsarət,
mərdanəlik,
dəyanət
talandı,
tapdalandı.

Məğrur keçmişimizdən üzüldü əllərimiz,
Şərəf bildik özgəyə qul olmağı yoxsa biz?
Hər cürə zülmü udduq.
Köləliyi qazanıb, kişiliyi unutduq.
Vicdan, düzlük, həqiqət sürgün oldu bu yerdən.
Yaltaqlıq və xəyanət silahını yağladı.
Cəsarət qılıncının ağzı düşdü kəsərdən,
Qəbzəsində, qınında hörümçək tor bağladı.

Dilimiz yasaq oldu.
Ruhumuz qəlbimizdə əbədi dustaq oldu.
Ruhsuz yaşadıqca biz

Vicdanımız, eşqimiz

üzümüzə ağ oldu.
Biz beləcə yaşadığ, yaşamadıq, süründük,
Əməlimizdə deyil, sözümüzdə göründük.
Ruhumuz qan ağladı,
Məscid qapılarında hörümçək tor bağladı.

Həqiqət dilə gəldi,
Dildə ilişdi, qaldı.
Həqiqətin üstünə yalanlar kölgə saldı.
Vuruşmadıq, barışdıq
Biz "azadlıq" adlanan bir uydurma nağılla.
Ölən düşüncələrə qəlbimiz yas saxladı.
Həqiqəti deməkdən elə qorxduq...
Ağılla
Həqiqət arasında hörümçək tor bağladı.

10 oktyabr, 1968.

BU DA BİR ÜSULDUR...

Babam sultan idi, atam qul oldu.
Atam yağmalandı, atam soyuldu.
Mən də soyuluram, bir fərqimiz var:
Atam dərk edirdi soyulduğunu,
Səadət bilirəm mən yazıq bunu.

Atamın sərvəti daşındı, yalnız
Möhür vurmədilər təfəkkürünə.
O, öz ağı ilə düşündü, yalnız
Düşünən olmadı onun yerinə.

Qanıma sordular... Qanmayım deyə
Fikrimə, ağıma qandal vurdular.
Sərvətim daşındı... üstəlik hələ,
Özümü özümə unutdurdular.

Bu da bir üsuldur, qədimdən qədim,
Zalimlər ayırır kökü budaqdan...
Elə səfeh oldum, seçə bilmədim
Zülmü əsarətdən, haqqı nahaqdan.

Mən öz faciəmi səadət bildim,
Toyumda ağladım, yasımda güldüm.
Zülmətə nur dedim, yoxa var dedim.
Ən böyük bədbəxtə bəxtiyar dedim.
Ayra bilmədim xeyiri şərdən -
Doğrunu əyridən, duzu şəkərdən.

Nə yönüm görünür, nə də sahilim,
Mənə zülm edənə pənahım dedim.
Məni yaradana mənim qatilim,
Amma qatilimə Allahım dedim.

Fevral, 1981.

POMPEY XƏRABƏLƏRİ ÖNÜNDƏ

Əsrlər ötdükcə tarixdən bəri
Başqa gözlə baxır zaman, hər şeyə.
Pompey şəhərinin xərəbələri
Muzeyə dönübdür, indi muzeyə.

Axarlı-baxarlı bu qədim şəhər
Bu gün səhnəsidir ötən tarixin.
Bu gün izlərini axtarır bəşər
Dünən bir vulkanla itən tarixin.

Bu ölü şəhəri yalnız görməyə
İldə on minlərlə səyyahlar gəlir.
Səyyah marağından hər il ölkəyə
Neçə milyonlarla dövlət-var gəlir.

Bəs biz?
Oyanmadıq əsrin səsindən.
Dondu sevgimiz də, nifrətimiz də.
Əcnəbi pul qırır xərəbəsiindən,
Bizə düşmən olub sərvətimiz də.

Fevral, 1961.
Pompey xərəbələri.

KİMİN ƏLİLƏ?

Bir eldə neçə yol, neçə inam var
Bu yollar, inamlar güclüdür bizdən.
Vətəni doğrayan, bölən hüduqlar
Düşdü xəritəyə, "qeyrətimizdən".

Qeybət torbasıyıq söhbətdə, sözdə,
Yoxmu qanımızda qanı Babəkin?
Əslində, bölünüb qeyrətimiz də
Bölünən yurdumuz, dilimiz təkin.

Niyə ayaqlara düşdü bir belə -
Bu xalqın, namusu, şərəfi, yarəb?
Bu bədbəxt millətin -

kimin əlilə

Harda düyün düşüb kələfi, yarəb?

Girib qınımıza kiçilmişik biz,
Hamımız bir qismət çörək hayında.
Qurtarır ən böyük mübarizəmiz
Yaddan aldığımız tula payında.

Hünər damarımız kəsilib çoxdan,
Seçilmir, vallahi, yatan oyaqdan.
Bu xəstə millətin qızdırmasını
Ölçməyi bacaran termometr yox!
Qorxu - kişiliyin əyləc basanı,
Biz öz qorxumuzda dəfn olunmuşuq.

İyun, 1983.

NAĞİL - HƏYAT

Anam olsan belə, ay ana, xeyli
Səndən gileyliyəm, səndən gileyli...
Sən duymaq, düşünmək öyrətdin mənə,
Duyub-düşünməkdən azad olaydım.
Danışmaq öyrətdin sən öz körpənə,
Nola, mən anadan lal doğulaydım.

Dilini bir ilə öyrəndim... nahaq!..
Öz dilim özümə kəsilib yağı.
Bütün ömrüm boyu çalışdım, ancaq
Öyrənə bilmədim danışmamağı...
Başıma bələdir mənim öz dilim,
Dənizəm, üzümə durub sahilim.

Yerimək öyrətdin tutub əlimdən,
Dolaşdım aranı, dolaşdım dağı.
Balana yerimək öyrədincə sən,
Gərək öyrədəydin yıxılmamağı...

Fikirlər yığılır beynimdə qat-qat,
Cavablar - qorxulu, suallar - yasaq.
Həyatı qanana ögeydir həyat.
Onu qanmayana doğmadır ancaq.

Məni incidirlər bəzən qəsd ilə,
Ertəsi hər şeyi unuduram mən.
Girəvə düşəndə zalimə belə
Zülm edib kam almaq gəlmir əlimdən.

Ana, quduzlaşır həyat ilbəil,
Dalayır puç olan ümidlərimi.
Niyə isti deyil, mehriban deyil
Bu amansız həyat qucağın kimi?..

Hardasan, ay ana, bir gəl, mən yenə
Bələli başımı qoyum dizinə.

Mənə nağıl danış, dayansın anlar,
Görüm, nağıldakı o qəhrəmanlar
Cüt başlı divləri nə təhər yıxır,
Nə təhər savaşıb tilsimdən çıxır.

Bir danış, hardadır görüm səadət?
Bizim yurdumuza o, niyə gəlməz?
Danış, danış görüm, Məlik Məhəmməd
Zülmətdən işığa necə çıxdı bəs?

Danışma, ay ana, danışma, kiri,
Beynimə batmayı bu əfsanələr.
Divlər görmüşəm ki, nağıl divləri,
Onların yanında toyuğa bənzər.

Nadanlar görmüşəm, öz yolundakı
Dikə eniş deyir, düzə dik deyir.
Tülkülər görmüşəm, öz qolundakı
Dəmir zəncirlərə bilərzik deyir.

Atasını söyən, yada baş əyən
Rəhbərlər görmüşəm qəddar, amansız.
Tikana gül deyən, gülə kol deyən
Qarılar görmüşəm dinsiz, imansız.

Quldurlar görmüşəm, özgə yer deyil,
Yurdunu talayıb asudə yatmış,
Tacirlər görmüşəm, simuzər deyil,
"Malades" sözünə Vətəni satmış.

Dünyanı biləndən, duyandan bəri,
Mənim gözlərimdən düşüb həyat da.
Nağılda gördüyüm qorxunc şeyləri,
Həyatda görmüşəm, ana, həyatda.

Yanvar, 1964 - may 196.

NIYYƏT

Torpağın altında yatır yerlilər,
Üstündə gəlmələr kefdə, damaqda.
Yerlinin dərini yersiz nə bilir?
Yerlinin haqqını o, tapdamaqda.
Gəlmə haqlı bilir özünü, haqlı!
Yerlinin yurduna yolları bağlı...

Bilmirəm Krımın öz sahibləri
Bu torpaq altında necə dincəlik?
Millət bu diyardan gedəndən bəri.
Ruhlar öz yurdunu ziyarət üçün
Sibirəmi gedir, buramı gəlir?

Tatar məzarları... əl açıb göyə
Torpağı qaldırıb niyə qabarmır?
Ölülər yer altda görəsən niyə
Haqq deyə qışqırıb fəryad qoparmır?
Krımı götürüb çiynlərinə
Millət olan yerə niyə aparmır?

Məzarlar bu yurdun öz sahibləri,
Niyə bu zülmətin bağrını sökür?
Torpağın üstündə sahibkar kimi
Gəzən gəlmələri dənizə tökmür?

5 may, 1996.
Krım - Yalta.

MƏN XƏYAL YEMİŞƏM...

Mən xəyal yemişəm, xəyal həmişə.
Özümü xəyalla doyuzdurmuşam.
Gəlincə zamanla hər gün döş-döşə
Xəyalı gerçəyə çox yozdurmuşam.

Boz rəngə bürünüb arxa da, ön də
Eyni rəng ömrümün boyuna döndü.
Arzuyla imkanın hər döyüşündə
Həyatım baş-başa oyuna döndü.

Xəyalım, ümidim var olsun yenə,
Məchul bir sabaha üz tutmuşam mən
Ümid laylasında səhər eşqinə
Qəzəb əjdahamı ovutmuşam mən.

Baxıram, ağarmır niyə dan yeri?
Bəs günəş üfüqdən nə vaxt qalxacaq?
Saralır könlümün ümid gülləri,
Ləçəklər tökülmür, tökülmür ancaq.

1980

Krım, Yalta, Qızıldaş... Bir xalqın ata yurdu -
O xalqa yad, ay Allah, gəlməyə Vətən oldu.
Də, mümkünmü ayırmaq burda xeyirdən şəri?
Axı, haqqın gözləri oyum-oyum oyulmuş.
Torpağın altındadır torpağın sahibləri.
Gəlmələr torpaq üstə torpağa sahib olmuş.

Avqust, 1961.
Yalta.

ALUŞTADA ƏMƏT XAN SULTANIN HEYKƏLİ ÖNÜNDƏ

Müharibə illərində Kırım tatarlarını
Kırımdan sürgün etmiş, amma həmin il-
lərdə böyük qəhrəmanlıq göstərmiş, iki
döfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adını al-
mış tatar oğlu Əmət xan Sultana doğul-
duğu Aluşta şəhərində heykəl qoymuş-
lar. Paradoksa baxın! Millətin qovuldu-
ğu yerdə həmin millətin oğluna heykəl!

Əmət Sultan,
De hardadır indi sənin ana yurdun?
Sən cəbhədə Rusiyanı qoruyurdun.
Həmin ölkə Vətəninədən sürgün etdi
millətini,

Tapdaladı namusunu, qeyrətini.
O, üzünə gülə-gülə
Yaxşılığın əvəzini çıxıdı belə!
Eşitmişəm, bu təhqirdən
Sənən olmuş oyuq-oyuq,
Sənin ana torpağında özünə yox,
Təkcə sənin heykəlinə yer verdilər.
Sənə sənən qan bahanı göstərdilər.
Dəyərinə diqqət elə

Alçaldılan şərəf, şanın!
Vətəninə ucaldılar
heykəlini qəhrəmanın.
Dedilər ki, biz sevirik Əmət xanı.
Demədilər: Bu igidi yetişdirən
millət hanı?

O, göydənmi düşdü yerə?
Atası kim, anası kim? Milləti nə?
O igidin sədaqəti bəs nə imiş
Vətəninədən qovduğunuz millətinə?

Döşünə cüt ulduz taxıb dedilər ki:
"Öz millətin sənə yaddır,
Atan da biz, anan da biz...
Dedilər ki, sən yaxşısan,
Atan da pis, anan da pis!"

Heykələ bax!
Qəzəb yağır baxışından.
Sən dostunla düşmənin
Seçəmmədin, ey Əmət xan!
Sən qəzəblə nə baxırsan qərbə sarı?
Döndər, döndər sən Şimala
O qəzəbli baxışları.
Qərbdə deyil, qardaş, sən
Şimaldadır öz düşmənin!
O düşmən ki, torpağına sahib olub
Səni dandı.

"Ayı dağda" ayılandı.

Necə deyim "qəhrəmansan"
mən də, sənə -
Dostu ilə düşmənin seçməyəne?
Sənin iti nəzərin var.
Yaxşı vuran
Ancaq niyə vurduğunu
Düşünməyən bir ovçuya bənzerin var.
Atəşinə öz ürəyin hədəf oldu,
Şərəfsizlik indi dönüb şərəf oldu.

Heykələ bax! Dayanıbdır əzəmətlə,
Ləyaqətlə
Millətinin şərəfini
Qoruyan bir igid kimi.

¹. Kırımda dağ adıdır.

Döşündəki o ulduzlar
Əldən çıxan torpağının ovəzimi?

Əmət Sultan
Sənə haram elədilər halalını.
Sən tutuşdur heykəldəki qürurunla
həyatdakı bu halını.
Vallah, billah, yaraşmayır qürur sənə,
Qanan hər kəs gülür sənə!
Kimdir sənin o dünənki qürurunu
Bir quruşa bu gün alan?
Ey Vətəndə daşa dönüb yalqız qalan!
Qurban verdik xeyri şərə.
Döşündəki nişanlardan
Bu gün görək Vətən boyda
Dərd göyərə, qəm göyərə!

6-7 aprel, 1980.
Kırım, Aluşta.

MUSAVAT

Dan ulduzu tək şər dağıdıb doğduğu gündən,
Qəlblərdə azadlıq odu yandırdı Musavat.
Ulduz və hilal eylə ki, üç rəngə qovuşdu,
Boz qurdu könüllərdə oyandırdı Musavat.

Meydan oxudu qan çiləyən dövrəyə qarşı,
Bayraq elədi sülhü, o, çıxdı qana qarşı.
Hər zalimə, hər zülmə və hər böhtana qarşı
Qanmazlara öz həddini qandırdı Musavat.

Rəhbər dedi, istiqlal üçün dağ aşalım biz,
Bir türk kimi islamlaşa, çağdaşlaşalım biz,
İstiqlala, istiqbala daim qoşalım biz.
Amalına bir xalqı inandırdı Musavat.

Haqdan yaranıb, məqsədi aydın, üzü ağdır,
Böhtandan azad, qəsdi təmiz, şərdən uzaqdır.
Daim bizə, yüksəl, -- deyə millət yapacaqdır,
Millətdən olan hər kəsi, hər fərdi Musavat.

Haqdan göyərüb, daima çarpışdı yalanla,
Torpaqdan alıb qüdrəti kökləndi zamanla.
Cənnət edəcək amala dönmüş bir imanla
Ünvanı Azərbaycan olan yurdu Musavat.

fevral, 1977.

AY ALLAH!..

1969-cu ildə yazılmış bu şer ədəbiyyatşünas İ. Əbilova verilmiş, o da bu şeri ilk dəfə "Fəryad" qəzetinin 1997-ci il mart nömrəsində dərc etdirmişdir.

Mən ki, deməmişəm heç "mənəm-mənəm",
Allah, mən ki, sənin aciz bəndənəm...
Çəkmə nəzərini bir an üstümdən,
Fikrim düyün düşüb, dolaşmışam mən.
Bu müşgül düyünü vuran sən oldun,
Qaranlıq könlümə işıq saç, Allah!
Mən nə karəyəm ki, sənin vurduğun,
Düyünü açam da...

özün aç, Allah!

Bu odu könlümə özün salmısan,
Yoxmudur xilasa bir güman, Allah?
Mən nə karəyəm ki, aman, əl-aman,
Özüm xilas olum bu oddan, Allah?

Mən özüm-özümdən bezar olmuşam,
Demişəm, deyirəm: "Allahdan kömək!"
Sənin varlığınla mən var olmuşam,
Ən böyük korluqdur bunu görməmək.

Hər yerdə görünən günəşsən, Allah,
Mən ağlar kamanam,
Sənindir bu səs.
Şəkiləm,

rəssamım özünsən, Allah,
Səkil, rəssam ilə bəhs edə bilməz.

Qəlbimi qəlbimə danışdım hər gün,
Anlaya bilmədi o da dərdimi.

Yoxdan yaratmısan məni sən özün.
Ya məni yox elə, ya da dərdimi.

Sənə şəkk edənin can gözü bağlı,
O, qalxmaz fəvqünə bu qüdsiyyətin.
Onu anlatmaq mı?

Ürəyi, ağılı,

Gözə dönməyəne göz olmaq çətin!
Görünən aləmə o, Allah deyir,
Görünməz aləmi görə bilməyir.

Əgər qar yağırsa... yaxşı bax ona,
O yerdə qar olub, göydə qar deyil.
Nadan nə bilsin ki, bu dünyamızda
Hər gözə görünən hələ var deyil.

Tamı bildirməyə para yaratdın,
Ağı bildirməyə qara yaratdın.
Bu təzad içində yaşar büsbütün,
Dünyamız...

Tək olan ancaq özünsən.
Özünü bizlərə göstərməməkçün,
Əksini, ziddini yaratmadın sən.

Bir nöqtəyə dönür ötəri qəmdə
Bəzən bu dünyanın uzununu, eni.
Özümü tanıya bilməməyimdə
Tanıdım ey Allah, tanıdım səni.

Varlığın səslənir bir quru simdə,
Biz nəhaq çəkmirik ah üstündən ah.
Mən öz acizliyim, zəifliyimdə,
Sənin qüdrətini görürəm, Allah!

Hamımız susanda qışqırmışam mən,
O zaman dişimlə daş qırmışam mən.

**Dünən boğazımdan asılan zaman
Bugünkü igidlər, hardaydınız siz?
Kötəklər dəyəndə mənəm başıma
Niyə imdadıma yetişmədiniz?**

Başımın üstündə cəllad xəncəri
Zordan çəkinməyib mən haqq istədim.
Qınayıb yurduму qəsb edənləri
Qəsbkara qarşı müxalif idim, -
Müxalif olmağa indi nə var ki...

Sənin öz partıyan, öz qəzetlərin...
Qəlbindən keçəni yazırsan indi.
Mənim o zamanlar söydüklərimin
Dalınca söyməyə hazırsan indi.
O vaxtlar susurdun, susurdun, ancaq
İndi çətin deyil müxalif olmaq.

Elə ki, bulanıq sular duruldu,
Fikir azad oldu, söz azad oldu, -
Söz pəhləvanları çıxdı meydana,
Haqqı buladılar ənlilik-kirşana.

Dünənki əməllər bu gün danıldı,
Nadanlar ağzında döndük gülüncə;
İşıqda yananlar qəhrəman oldu,
Zülmətdə yananlar atıldı küncə.

Danışmaq yasaqkən
 qışqırmışam mən;
Qara üzünüzdən açın yaşmağı.
İndi fikir azad, söz azad ikən,

**İgidlik sandınız siz danışmağı.
Müxalif olmağa indi nə var ki...**

**Dinənin dilini çıxaran zaman
Dedik sözümüzü, dedik qorxmadan.
Varsa insafınız, haqdan dönməyin,
Düşünün dünəni birçə anlığa;
Dürtüb gözümüzə çox güvənməyin
Bugünkü iznli qəhrəmanlığa.**

Bir tutma çağımıla sən öz çağını,
Gördüyün o şəh də duman, çən deyil.
Danışmaq azadkən danışmağını
İgidlik bilirsən, sən bilən deyil.
Müxalif olmağa indi nə var ki...

Çatdıq istiqqlala... Elə o gündən
Mən endim xitabət kürsülərindən.
Masama əyilmiş o vaxtdan başım,
Sözümü qələmə vermişəm bu gün.
İstiqlal üçündü mənim savaşıım,

Sizin savaşınız iqtidar üçün.
Mənim nə günahım? Öz suçunuzdan
Qara pərdə enib gözlərinizə;
Səsin fəryadını eşitmək asan, -
Oələmin fəryadı yetişmir sizə!

Dünya nemətindən gözüm tox isə
Mən nəyin naminə savaşım bu gün?
Mənim iqtidarda gözüm yox isə
Deyirsən savaşım indi sizinçün?!

1966. Şəki.

İNSAN KİMİ SAXLA MƏNİ

QÜRUB DÜŞÜNCƏLƏRİ

Bir zamanlar "Mənimçün vaxt çatışmır" - deyərdim.
Vaxtı vaxtın özündən borc almaq istəyərdim.
İstəyərdim, bir anda bir saatlıq iş görüm.
İndi isə bilmirəm vaxtı necə öldürüm?
İndi başdan ayağa şikayətəm, gileyəm.
Vaxtımın qatiliyəm.
Vaxtı kəsib doğrayan o qayçı əqrəblərin
Ağzı yaman küt olmuş.
Çağlayan çeşmələrin qaynaqları tutulmuş.
Məni sıxır,

elə bil, bir qəlibdir bu dünya.
Mənim üçün necə də boşalıbdır bu dünya.
Hər şey məni tez yorur.
Öz dünyamı dolduran boşluğun ağırlığı
Ürəyimi doldurur.
Yaman ağırlaşmışam
Peyvənddim, cırlaşmışam.
Öz bədənim, öz canım dönüb mənə yük olmuş
Tükənməyən həvəsim,
Yaratmaq ehtirasım arzuma dönük olmuş,
Söz dolaşır dilimdə,
Qələm əsir əlimdə
Xəttim tanınmaz olmuş.
Vaxtın axarındakı köhnə nizam pozulmuş.
Heç özüm də bilmirəm
Bu dünyadan nə aldım, bu dünyaya nə verdim,
Cürətimi itirdim,
Tək ehtiyat qazandım
Ümid sütunlarında qatbaqat çat qazandım.
Haray, qaraya dönmüş bəmbəyaz ağım, haray!
Haray, əlimdən çıxan halal torpağım, haray!

* 1958-ci ildə yazdığım "Vaxt çatışmır" şeirim nəzərdə tutulur - B. V.

Üzümə qırıq qatı, gözümə tor çəkilir
Arxada yetmiş ilim, öndəsə Allah bilir...
Gecələrım uzanır, vaxtın ömrü gödəlmir
Yuxum gəlmir ki, gəlmir, səhər gəlmir ki, gəlmir.
Necə gəlsin?

Ömrümün axşam çağındayam mən.

Bir az durulmaq üçün
Yolda çuxur axtaran bir bulanmış suyam mən.
Dostumdan, tanışımın bir təbəssüm dilənən
Bir qərib yolçuyam mən.
Yaşadığım illəri ələklədim bir də mən
Asandır bəyən-məmək dərələri zirvədən
Ömrümün zirvəsində ötənləri daşladım.
Mən artıq yoxluğumu yaşamağa başladım.
Bu günümə baxıram, dünənimi anıram
Tez-tez haçalanıram.
Fikrimə düşün düşüb
Bu günümə qar, yağış, dünənime gün düşüb.
Bu halıma nə deyim?
Qocalığın önündə hesab verir gəncliyim.
Bəlkə budur qocalıq?
Qəlbin yuxalanması,

sonun ilki anması?

Qocalığın önündə gəncliyin utanması,
Meşədə ağacların tək-tək yarpaq tökməsi,
Yetkin ağlın önündə ürəyin diz çökməsi?

12 yanvar, 1995.

AZADLIQ

Azadlıq, azadlıq! Ömrüm boyunca
Sənin acın oldum, möhtacın oldum.
Zaman dilimizi qıfıllayınca
Mən sənin daha çox leylacın oldum.

Fikirlər önünə atıldı daşlar,
Diri fikirlərə gər oldu başlar.
Amal önündəki qaya daşları
Nə götürə bildik, nə qıra bildik.
Amma ürəkəki çırpınışları
Sözlər arasından sızdıra bildik.

O zaman yazmışdım: "Azadlıq - səhər,
Bu səhər arzusu ölə bilərmidi?
Məhkum xalqlar üçün azadlıq qədər
Böyük bir səadət ola bilərmidi?

İdrak da boğulur, söz də, sənət də,
Ağıl kilidlənir dildə, dodaqda.
Azadlıq olmayan bir məmləkətdə
Nadan başda gəzər, aqıl ayaqda..."

Azadlıq eşqilə qol-qola çatdıq,
Azadlıq naminə bayraq ucaltıq.
Səpdik qanımızı qədəmlərinə,
Baha başa gəldin bizə sən, baha.
Azadlıq! Nəhayət, qovuşduq sənə,
Amma deyəmmədik: "Şükür Allaha!"

Elə bilirdik ki, azadlıq-ışıq!
Yalnız o qovacaq yurddan zülməti.

* 1996-cı ildə yazdığım "Təzadlar" poeması nəzərdə tutulur - B. V.

Aldıq azadlığı! Bəs bu azadlıq
Niyə gətirmədi o səadəti?

Həyat da, zillət də həməndir bu gün,
Verilən vədlər tez unuduldu.
Azadlığın özü, vallah, bizimçün
İndi başqa cürə məhkumluq oldu.

Təzə kol-kos bitib yollarımızda,
Nə solumuz bəlli, nə də sağımız.
Elə bir gündəyik, qollarımızda
Qandala çevrilib azadlığımız.

Mahnı o mahnıdır, dəyişmiş avaz,
Yenə köhnə hamam, yenə köhnə tas!
Nadan başda gəzir, aqıl ayaqda,
Bülbül qəfəsdədir, qarğa budaqda.

Azadlıq -- şərəfdir hər bir millətə,
Çörək əvəzinə yeyilmir ancaq.
Azadlıq -- qanaddır eşqə, niyyətə,
O ki paltar kimi geyilmir ancaq.

Vicdanlar yuxuda, ürəklər bumbuz,
Dəhşətdir, bu dərdi hamı bilir sə,
Gör biz nə gündəyik, Vətən borcumuz
Rüşvətlə, minnətlə ödənilirsə...

Bu gün heç... sabaha ümid də yoxsa,
Olar mı bir qırıq könül şadlığı?
Daha deməyə də söz qalmayıbsa,
Axı, kimə gərək söz azadlığı,

Mayakın, siqnalın faydası olmaz -
Kükrəyən dənizdə gəmi batırsa.

Süvari neyləsin, yol uzun, vaxt az,
Kəhər at bildiyi əgər qatırsa...

Vəzifə eşqinə, mənsəb eşqinə
Qardaş qardaşına güllə atırsa,
Mənsəbli mənsəbin kölgəliyində
Düşməni unudub rahat yatırsa,
Vətən övladları biri-birinə
Efirdə, qəzətdə böhtan atırsa,
Düşmən əsgərinə, yad əsgərinə
Halal torpağını əgər satırsa,
Belə azadlığı istəmirəm mən,
Belə azadlığı istəməz Vətən!

11 iyun, 1993

ÖZÜMDƏN ÖZÜMƏ ŞİKAYƏT

I

Hanı dədələrin yurdu - o yerlər?
Zaman dara çəkib sınaıır bizi.
Qoyub qaçdığımız ulu qəbirlər
Baxıb arxamızca qınayır bizi.

Millət zəlil oldu, məmləkət talan,
Getdi əlimizdən ixtiyarımız.
Qəsddən sındırıldı əcdaddan qalan,
Bəy, xan qürurumuz, şah vüqarımız.

Uçmaq sayılırmış yerdə sürünmək
Mənlik arzu muza girov qoyulmuş.
Böyükklər önündə cücəyə dönmək
İndi lap adicə bir vərmiş olmuş.

Biz hardan öyrəndik törpülənməyi?
Yumşağı əydirib, bərkə əyildik.
Dağların önündə muma dönməyi
Dağa ucalmağın tək yolu bildik.

Divarı təməldən çöp hörənlərik.
Sabahı nə duyan, nə görənlərik.
Gələni çəpiklə qarşıladıqca
Gedəni təpiklə ötürənlərik.

Ləyaqət, mətanət sıxıldı küncə
Yaşamaq naminə yaşadığıca biz.
Qürur mədəmizdə əridilincə
Ürəkdən yuxarı qalxdı mədəmiz.

Güzəran naminə boğuldu gerçək
Yalana əl çaldı şərəf də, şan da.

Bəy, xan qürurumuz yolçu payı tək
Paylandı didərgin çadırlarında.

Gedən torpaqları qaytarmaq üçün
Savaşa bilmədik, sülhə öyündük.
Babamız qurd idi,
ancaq biz bu gün.
Əllərdən ot yeyən quzuya döndük.

Nə ilə bitəcək bu dərdin sonu?
Bunu deyə-deyə dərddə boğulduq.
Papağı başlardan çalan oğrunu
Yoxsa, qəbristanda gözləyən olduq?*

2

Neftin qoxusunu gəndən alınca
Təzə əcnəbilər Vətənə doldu.
Vətən oğulları qazanc dalınca
Özgə qapılarda didərgin oldu.

Sərvətim, dövlətim paylandı yer-yer
Bizim sayəmizdə yad sayələndi.
Dolların gücünə təzə gəlmələr
Gözəl mənzillərdə kirayələndi.

Bir zaman ruscaydı reklam-ışıqlar
İndi ingiliscə dürtülür gözə.
İtin də dilinə hörmətimiz var,
Təkcə öz dilimiz yaramır bizə.

Bilmədik kəsilib illərlə bənd-bənd
Şərimiz nə imiş, xeyrimiz nədir.

* Oğru Molla Nəsrəddinin papağını götürüb qaçır. Molla oğrunun dalınca getmir, bir baş qəbristanlığa gəlir. Ondən niyə belə etdiyini soruşanda: "hara getsə: gec-tez bura gələcək" cavabını verir. - B. V.

Özgəyə itaət, özünə rişxənd
Bəlkə bu millətin fitrətindədir?

Qorxunc yuxuları durultmalıykən
Çözüb mənasını tərsinə yozduq.
İt hürən tərəfə üz tutmalıykən
İşıq gələn yerə getdik... uduzduq.*

Batdı bu dalğada düzlər, təmizlər
Əyriilər yenə də üzə göründü.
Yenə yalan sözlər, boyalı sözlər
Gerçəyin üzündə kirşana döndü.

Bizim dərdimizə şahidsən özün
Məgər bəs deyilmi bunlar, ilahi?
Səndən odumuza su diləməkdən
Dilimiz bağladı qabar, ilahi.

Dizlərim bükülmüş, belim əyilmiş
Qürurum alçalmış, haqqım yeyilmiş.
Heç demə, heç kəsə gərək deyilmiş
Dəyanət, ləyaqət, vüqar, ilahi.

Uzaq bir adanı sahil bilmişik
Aqıl dədəmizi cahil bilmişik.
Özgənin şamını qəndil bilmişik
Bizi özümüzə qaytar, ilahi.

10-12 aprel, 1993.

* Nağıla görə meşədə azan adam sağ tərəfdən it səsi eşidir, sol tərəfdə isə işıq görür. O, işıq gələn tərəfə gedir, getdikcə yol uzanır, işığa çata bilmir, yolu tamam itirir. Amma it səsi gələn tərəfə getsəydi, kəndə çıxacaqdı - B. V.

ON YEDDİ DEKABR

Dostum Ş. Hüseynova

Şəri 17 dekabrda anadan olmuş dostum Ş. Hüseynova həsr etməyim rəməzidir. Mən Sovet təhlükəsizlik orqanlarının və senzuranın diqqətini yayındırmaq üçün qəsdən bu üsula əl atmışam. Əslində, şer 1986-cı il, 17 dekabr tarixinə işarədir. Və mən həmin gün rus çinovniki Kolbinin Qazaxıstana başçı təyin olunmasına qarşı ayağa qalxan qazax qardaş-bacılarımla üsyannı alqışlamışam.

On yeddi dekabr... Sənin ad günün,
Hərənin bəxtinə bir ulduz düşür.
Həm də tapmacadır yolu hər ömrün,
Sönmüş bir ocağa birdən köz düşür.

Sabahı bu gündən görmək çox çətin!
Yatır kül altında bir od külçəsi.
Birinci pilləni atan nə bilsin
İkinci pillənin nədir müjdəsi.

Birinci pillədə görmüşdünmü sən
Bu gün yetişdiyin mənzili, qardaş?
Gəl, gəl alqışlayaq biz əvvəlcədən
Üzümüzə gələn hər ili, qardaş.

İllər yaxşı gəlir biri-birindən,
Güllər çözlənir od hənirindən.

Biz hardan biləydik iyirmi yaşında
Ömrün hələ altmış düşərgəsi var.
İndi də nə bilək elçi daşında
Oturan elçinin nə müjdəsi var.

Gah olur, həsrətlə umduğumuzun
Görürük həyatda tərsini, qardaş,
Gah da gözümüzə ələnən tozun
Zaman özü verir dərslərini, qardaş.

Bəzən yolda qalır gözlədiyimiz,
Gözlənməyən yerdən bəzən köz çıxır.
Bəzən qazananda uduzuruq biz,
Bəzən şərimgizdən xeyrimiz çıxır.

Sənin ad günündə gördünmü, birdən
Qaranlıq üfəqdə çaxan şimşəyi?
Həmişə zamanın lal axarından
Gözlə fırtınanı, gözlə çox şeyi.
Həmə o fırtına döndərüb yönü
Başqa bir dövrənin olar ad günü.

Lal axan çayların altında yerdən
Qaynayan suları görmürük, fəqət.
Qırır qolundakı zənciri birdən
Yatmış bildiyimiz bir kölə millət.

Vaxtın axarında sular durulur.
Gerçək gül açanda solur riyalar.
Bir anın içində uçub məhv olur,
Yüz illik, min illik imperiyalar.

Bu gün dağlardakı dumanın, çənin,
Sabah gül açması bir himə bənddir.
Bu gün təşəxxüslə "mən, mən" - deyənin
Sabahkı taleyi kimə bəllidir?

Birinci pillədə görmüşdünmü sən
Bu gün yetişdiyin pilləni, qardaş?
Təbrik eləyirəm elə indidən
Sabahkı gün ilə mən səni, qardaş!

17 dekabr, 1986.

QIZIL MEDAL

(işlənmiş variant)

Bax quzum, aldığın o qızıl medal,
Çiçəkdir, dərmisən zəhmət bağından.
Onun şəfəqində gülən istiqbal,
Səni xoşbəxtliyə aparır hər an.

Haqqın var, əzizim, haqqın var, öyün.
Kamalın çiçəklər açan bu gündə.
Alışır, kitablar üstə tökdüyün
Göz nurun medalın şəfəqlərində.

Həyat yollarına düşmüşsən artıq.
Hələ qabaqdadır qələbənin sənin.
Medalında yanan o parlaq işıq
Rəmzidir işıqlı gələcəyinin.

Oktyabr, 1947.

MƏNİM KEÇMİŞİM VAR, GƏLƏCƏYİM YOX

Oyatma, qorxuram xatirələrdən,
Ömrün zirvəsində düşünürəm mən
Bütün o savaşlar, o qalmaqallar,
Keçdiyim enişli, yoxuşlu yollar
Ağ saçlı zirvəyə qaldırmış məni,
Amma bu zirvədə tutdu qış məni.

Yaddaşım könlümdə qara qan kimi,
Qorxuram yaralı xatirələrdən.
Ötüşən illəri bir yorğan kimi
Çiynimə atmışam, üşüyürəm mən.

Baxdım bu dünyanın pəncərəsindən,
Bilmədim mən kiməm, bu dünya nədir.
Tək birçə gerçəyi anladım ki, mən
Bu həyat tilsimli bir dairədir.

Çözmək qəsdı ilə mən bu tilsimi
Xəyal qanadında uçdum göylərə,
Könlümü dolaşdım bir səyyah kimi,
Yenə gəlib çatdım çıxdığım yerə.
Yaman külək əsir, üşüyürəm mən,
Qorxuram yaralı xatirələrdən.

Elə xatirə var-toxunsan ona,
Özün də bilmədən dodağın qaçar.
Elə xatirə var-sənin qarşına
Sənə dərd gətirən bir kitab açar.

Elə xatirə var - onun danlağı
Vıcdanı oyadıb səni yağmalar.
Elə xatirə var - tək bir anlığı
Bir ömrün yükünə bərabər olar.

Elə xatirə var - qaraldıb qanı
Məşhər ayağına çəkər vıcdanı.
Oyatma, qoy yatsın o xatirələr,
Yoxsa, yaddaşımda cücərə bilər.

Mənim taleyimlə dirənişlərim
Qanana, görənə, bilənə bəlli.
Hamıya bəllidir savab işlərim,
Amma günahlarım tək mənə bəlli.

Fikrimdə üz-üzə dayanır bu gün
Qalan ömrüm ilə ölən illərim;
Hesabat verməli birbəbir bu gün
Dərdli illərimə o şən illərim.
Məgər qalan ömrüm - üç il, ya beş il
Ötən illərimə cavabdeh deyil?

Bürüyür gah duman, gah çən illəri;
Boylandım gah sola, baxdım gah sağa.
Gördüm qalan illər ötən illəri,
Anmağa yarayar, yalnız anmağa.

Bunu düşündükcə xoflanıram mən,
Vallahı, kimsədən bir gileyim yox.
Mən necə qorxmayım xatirələrdən,
Mənim keçmişim var, gələcəyim yox.

NƏYİNSƏ İLKİDİR, NƏYİNSƏ SONU

Dünya hey fırlanır belədən belə
Zamanı önləyib ötən olmasın.
Dünya fırlanır ki, keçməsin ələ,
Onun ətəyini tutan olmasın.

Dünya fırlanır ki, dönsün bu gərdis,
İdrakın önündə an əyilməsin.
Dünya fırlanır ki, insan ölməmiş,
Dünyadan dünyaya keçə bilməsin.

Dünya fırlanır ki, biz də onun tək,
Fırlanıb qanmayaq min bir felini.
Dünya fırlanır ki, tapa bilməyək,
Onun nə sonunu, nə əvvəlini.

HANSI BİR ÜRƏKLƏ?

Adımı dəyişin, bilinsin yolum,
Məgər bəxtiyaram, Bəxtiyar olum?
Sinəmə dağ çəkən bir belə dağla
Mən ağlar bəxtimə necə yar olum?
Millətim bədbəxtsə mən hansı haqla
Mən hansı ürəklə bəxtiyar olum?

Avqust, 1996.

EY İNSAN ÖVLADI

Atanın zəhməti, alın tərilə,
Ananın yuxusuz gecələr ilə,
Neçə müəllimin, neçə dühanın,
Neçə məclislərdə xeyir-duanın,
Qolları üstündə ərsəyə gəlmiş,
Hər şeydən qiymətli, ey qadir insan,
Günahkar sənmişən, yoxsa bu gərdis?
Sən niyə bu qədər ucuzlaşmışan?

Adına çevrilib səbrin, dözümün,
Ey insan övladı, insan övladı.
Nə qədər alçalıb kiçildin bu gün,
Səndə insanlıqdan əsər qalmadı.

Başqa mayadandır xəmrimiz bizim,
Xeyrimiz eşqinə dağ aşanlarıq.
Biz Vətən uğrunda deyil, özizim,
Vəzifə uğrunda savaşınlıyıq.

**Vəzifə - insanlıq! Birindən əl çək!
Oyunda birinə təslimsən ancaq.
Vəzifən var isə - zalımsən demək,
Vəzifən yox isə - məzlumsən ancaq.**

**Təzə qaydası var köhnə oyunun,
Kimin bu qaydanı həddi var poza?
Bu təzə qanundur...**

əsl qanunun
Rüşvətlə ağzını vermişik boza.

**Rüşvət - o zaman ki, qanuna döndü,
Millət parçalandı, millət bölündü.
Bir yanda - rüşvətə səcdə qılanlar,
Bir yanda - rüşvətlə alçaldılanlar.**

**Qanun - buludlara dəyən gülləyə,
Qanunu tapdamaq - hünərə döndü.
Vətən - əraziyə, millət - kütləyə,
Dövlətsə - kəsərsiz xəncərə döndü.**

Rüşvət baltasının zərbəsi altı
Əzilir, görünmür hər gözə qanun.
Əzilən, qanundan doğulur, amma,
"Şapka" təxəllüslü təzə bir qanun.
Divara qısnayır əsl qanunu
Bu təzə yaranmış bəmərə qanun.

**Təbiət qanunu: Sellər yoxuşdan
Dövr edib enişə axar arx kimi,
Amma rüşvət seli aşağılardan,
Yuxarı dövr edər daim çarx kimi.
Göydə cövlan edər yerin buxarı,
Verən aşağıdır, alan yuxarı.**

**Almaq suç, vermək suç!
Bəs hanı gerçək?
Verən -- ələcsizdir, alan əzazil,
Alanla verəni bir gözlə görmək,
Vallahi-billahi, insafdan deyil.**

O da günahkardır, amma fərqi var,
Axı, verən olmaz, alan olmasa.
Başına ölüncə daş vurmazdılar,
Əgər əfi ilan çalan olmasa.

**Rüşvətin ləqəbi - vergisiz qazanc,
Mayasız, əvəzsiz, xas-xalis qazanc.
Vəzifə sahibi - müqtədir insan,
Keçərmə bu cürə müftə qazancıdan?**

Bizə nə gətirdi bu əsrin sonu?
Vəzifə naminə öz namusunu,
Ayağı altına qoyub yüksələn,
Bu alçaq kəslərdən nə umaq indi,
Bu boyda vəhşətə göz yumaq indi?

Deyirsən: "Yanmağın əbəsdir, kiri,
Qəbr də düzəltməz bu qozbeləri".
"Mənim gücüm varsa, mən haqqam", - deyən
Zalimi mən necə vətəndaş sayım?
Halal ayılığını ala bilməyən,
Məzlumun halına necə yanmayım?

Günahdan ayıran varmı savabı?
Dollar təpiyinə dağ silkələndi.
Alimin üzünə bağlanan qapı
Cahilin üzünə açılır indi.

Mənim qan qardaşım, ey yazıq insan,
Sən niyə bu qədər ucuzlaşmısan?
Niyə alçalmısan sən bu yaşında?
Dədəndə yox idi, vallah, bu xislət.
Məgər yoxmu sən qan yaddaşında
Bir tikə ləyaqət, bir damcı qeyrət?

Adına çevrilib səbrin, dözümlün,
Ey insan övladı, insan övladı,
O qədər alçalıb kiçildin, bu gün
Səndə insanlıqdan əsər qalmadı.

25-26 iyun, 1996.
Şəki.

QEYBDƏN SƏS

"Atatürkə - Paşam, - dedim, - Quran
bir elm kitabı deyil, bir iman kitabıdır.
Müsəlman türk xalqı onu söz olaraq
deyil, səs olaraq oxuyur. Anlaya bil-
mədiyi yerlərini də bu səsin təsirilə
hiss etməyə alışmışdır".

Yəhya KAMAL.

Qurani dinlədim, nura boyandım,
Dili qanmasam da, mənanı qandım.
Düşdüm birdən-birə səsin sehrinə,
Anlaya bilmədim onun sehri nə?

Səsin alovuna büründü aləm,
Bir onu bildim ki, tilsimlənmişəm.

Səsin alovunda pörşələnib mən,
Dağlana-dağlana öldüm-dirildim.
Sözləri bilmədən, dili bilmədən,
Mən necə oldu ki, mənanı bildim?

İşıq bu dünyanı göstərir bizə,
Özü cism kimi görünmür gözə.
O necə gizlidir, o necə aşkar?
Allah kəlamı da beləcə gizli,
beləcə aşkar.

Fikrim qanadlandı, məni uçurdu,
Bütün günahlarım üzümə durdu.
Qeybdən səs gəldi qulaqlarıma,
Bu səs inamımı çəkdi tarıma:
"Nədir dilədiyin qalan ömürdən -
Allah dərgahına hazırsanmı sən?"

BİR TANRIM BİLİR

Yarpaq pıçiltısı, yel vıyiltısı,
Xəzəl xışiltısı, sel qijiltısı,
Yağış şırıltısı, göy gurultusu,
Şimşək şaqqiltısı, dağ uğultusu,
Quzu mələrtisi, at kişnərtisi,
O yalvarış səsi, bu hünər səsi -
Qayadan çaylağa daş gillənməsi,
Cüyür göynərtisi, bülbül nəğməsi,
Dağların, daşların məhrəm səsləri,
Ana təbiətin öz nəfəsləri...
Qijiltı, kişnərti, pıçılıtlardan,
Xışiltı, şırıltı, vıyılıtlardan,
Təmburlar, qopuzlar, sazlar yarandı.
Nəğmələr, şerlər, sözlər yarandı.

Zəmanə dolandı, dəyişdi dövrən,
Durdu təbiətin qəsdinə insan:
Metal cingiltisi, dəmir, mis səsi,
Güllə vıyiltısı, bomba nərəsi.
Motor uğultusu, çarx taqqiltısı,
Polad dəzgahların şaraqqiltısı,
Maşının, gəminin, qatarın fiti,
Yeni zəmanənin yeni illəti
Nələr yaradacaq, bunu kim bilir?
O gözə görünməz bir tanrım bilir.

7 avqust, 1996.

ŞƏHİD ANASI

İçindən alışıb o, yana-yana
Müşgül diləyini gətirir dilə,
Məmurun önündə əyilir ana:
-Şəhid anasıyam, mənə rəhm elə!
"Şəhid anasıyam!" - zənn edir ana
Dərdin çarəsidir bu iki kəlmə.
Əslində millətin bağrından keçən
Qılınc yarasıdır bu iki kəlmə.
-Şəhid anasıyam, eşidin məni...
O, susdu, dayandı, gözləri doldu.
Könüllər dağlayan iki kəlməni
Bağlı qapılara açar bildi o.

O, hələ bilmir ki, açar bildiyi
Düşmür kilidlənmiş daş ürəklərə.
Bəsdir təsəlliyyə könül verdiyi,
Döyür qapıları o, nahaq yerə.
-Şəhid anasıyam! - Naləyə bir bax!
Bu nalə bir qəlbi yumşaltmır ancaq.
Biz niyə həmişə özgəyanlıyıq
Amma özümüzə soyuqqanlıyıq?

Bu iki kəlmənin mətləbi nəydi?
Duymayıb, həm ona, həm sözə qıydıq.
-Şəhid anasıyam, - deməməliydi,
Biz onu gözündən oxumalıydıq.

- Şəhid anasıyam!

Onun fəryadı
Məlum həqiqəti kölgələndirir,
"Ana" dediyimiz o böyük adı
Analıq taxtından yerə endirir -
Biz niyə bu qədər soyuqqanlıyıq?

Şəhidi şəhidlik mərtəbəsindən
Endirir ananın giley-güzarı.
Bizdən kömək uman dərdli səsindən
Alışb yanmazmı şəhid məzarı?

Ana qapılarda dilənir bu gün,
Oğul şəhid olmuş yoxsa, bununçün?

26 iyul, 1996.
Şəki.

MƏN TÜRKƏM

Sən bizi aldatdın illərdən bəri,
Mən çərxi-fələkdən dərs götürmüşəm.
Özgə anasından süd əmənləri,
Özgə qulluğunda duran görmüşəm.

Bəsdir dözdüyümüz ölümdən betər,
Köhnə bazardakı o köhnə nırxa.
Milləti yüz yerə caladın, yetər,
Yüz arxın suyunu qatma bir arxa.

Əslimi, nəslimi tanıyıram mən,
Qarışıq deyiləm, özümdən hürkəm.
Sən kimsən, sən nəsen, özün bilərsən,
Mən ilk qaynağımdan türk oğlu türkəm!

Sübutdur, dəlildir ağlın qibləsi,
Dəyişə bilərsən adımları ancaq.
Canım çıxanadək qəlbimin səsi,
"Türkəm" - gerçəyini pıçıldayacaq.

15 noyabr, 1995.

AYNA TUT

Ey mənim şəklimi çəkmək istəyən,
Sözümün, şerimin rəssam qardaşı,
Söylə, varmı sənün elə bir boyan,
Orda əks oluna qəlbə damlayan,
Qəlbimi dağlayan isti göz yaşı?

Dərdimin rəmzidir mənim göz yaşım.
Xalqın bu zavallı, xəcil günündə.
İçimə baş vuran rəssam qardaşım,
Çək mənim rəsmimi ayna önündə.

Özünü həmişə görmək istəyən,
Özünü axtaran bir yolçuyam mən.
Özüm də bilmirəm hara gedir yol,
Özgəyə məlumam, özümə məchul.

Baxıram aynaya...

Baxır yad-yada.
İçimi göstərə bilmir ayna da.

Ayna bir sirdirsə, könüllər min sirr.
Dərdini boyanla sən ovut görüm.
Ayna məni mənə göstərə bilmir,
Rəsmirlə könlümə ayna tut görüm.

25 iyun, 1996.

DÜNYAMIZ DƏYİŞSİN

Gülür, işvə satır o, narın-narın,
Bir qırıq qəmi yox, kədəri yoxdur.
Vallah, bu gözəlin, bu işvəkarın,
Elə bil dünyadan xəbəri yoxdur.
Bir anlıq dayanır, təzədən gülür,
Millət qan ağlayır, o, nədən gülür?

Sevinc də, fərəh də, arzu da xülya,
Xəyallar dağılıb döndü bir heçə.
Mənim gözlərimdə ağlayan dünya,
Bu qızın gözündə gülür gör necə.

Bəxtəvər başına, xoşbəxtidir bu qız,
Sevinir kiməsə yar olduğuna.
Bizim bu qayğılı, dərdli dünyamız,
Həqiqət budur ki, yaşarmır ona.

Sevinc qisməti var, axı, hər kəsin,
İlahi, sən qıyma yaratdığına.
Qız yenə sevinir, o, dəyişməsin,
Dünyamız dəyişib yaşarsın ona.

4 iyun, 1996.

APRELİN BİRİ

Mən uşaq olanda, aprelin biri
Yaman aldadardıq yol ötənləri.
Yolun ortasına qoyardıq nəşə,
Yolçu əyiləndə ipi çəkərdik,
Qəşş edib gülərdik verib səs-səsə.
Yolçunu aldadı bilməyimizdən,
Sevinər, zövq alar, ləzzət çəkərdik.

O vaxt nə biləydim, aldanmaq - ağır,
Aldatmaq insanın öz zatındadır,
O vaxt nə biləydim, haqdan keçməzin
Payına dilini bağlamaq düşür.
O vaxt nə biləydim, aldanan kəsin
Halına gülmək yox, ağlamaq düşür,

Böyüdüm, yoluma kötük atdılar,
Mənim özümü də çox aldatdılar.
Ayıra bilmədim əyridən düzü,
Gördüm, həqiqətin yolu dar imiş.
Demə, ikiüzlü dünyanın özü,
Aldatmaq üstündə bərqərar imiş.
Ayların, illərin bütün günləri
Aprelin biriymiş, aprelin biri.

28 iyul, 1996.

SƏNGƏR -- MASA

Savaş meydanında saf pozan ölkə,
Deyər öz sözünü səngər başında.
Savaş meydanında uduzan ölkə,
Qazanmaq istəyər söz savaşında...

Savaşa bilməyib geri çəkildik,
Sülhə qovuşmağı qələbə bildik.
Bilmədik sığalla düyün açılmaz,
Toyuğa yas da yas, elə toy da yas.

Silahla sözünü deyə bilməyən,
Masa arxasında nə deyəcəkdir?
Düşməni önündə əyə bilməyən,
Düşməndən mərhəmət diləyəcəkdir...
Səngərdə əyilib "təsliməm" -- deyən,
Masa başında da əyiləcəkdir.

4 yanvar, 1996.

BƏZƏKLİ SAATLAR

Saatsaz dükanı...sərt çıqqıltılar,
Səs verir, əl çatır ötən hər ana.
Cürbəcür naxışlı, rəngli saatlar,
Divarlar boyunca durur yan-yana.
Hər bir çıqqıltısı ömrü gödəldən,
Saata bu bəzək, bu hörmət nədən?

Dərələr suyunu dağlardan içər,
Səhərin də yolu zülmətdən keçər.
Zamanı bildirib ömrü gödəldən,
Saatlar bəzəkli, zaman cybəcər...

20 avqust, 1996.

OZAN OLDUM

Mən özüm-özümle qumar oynayıb,
Yada yox, özümə uduzan oldum.
Heç kəsə yuxumu danışmadım mən,
Qorxulu yuxumu tərs yozan oldum.

Sandım ki, başıma yağan daşları,
Geriye qaytarar o ulu Tanrı.
Sandım ki, alnıma yazılmışları,
Pozub təzəsini mən yazan oldum.

Sandım ki, yönünü dəyişdim şərin,
Hamisi Allahdır yanan kəslərin.
Amma əqidəsiz qeyrətsizlərin,
Qara dəftərində yol azan oldum.

Dilə gətirməyib nağıl sim-simi,
Könül açarıyla açdım tilsimi.
Kimsədən almadım idrak dərşimi,
Dərdimdən öyrənib mən ozan oldum.

4 avqust, 1996.

ƏSARƏT – AZADLIQ

Əsarət odunda bişdi nəslimiz,
Azadlıq eşqinə yandıq, yaxıldıq.
Çatıb azadlığa, bu məbəddə biz,
Şükür namazını qibləsiz qıldıq.

İndi biz azadıq, bizi bir zaman,
Şeytandan qoruyan abır-həyadan.
Azadlıq düşməyə qəzəbdən, kindən,
Millət hədəf olub öz nifrətinə.
Qurtarıb özgənin əsarətindən
Düşdük özümüzün əsarətinə.

Azadlıq rəhmdən, insafdan da biz,
Millətin haqqıyla üzbəüz olduq.
Ana yurdumuzun qansız, rəhmsiz,
Qəddar talançısı özümüz olduq.

Yoxdur əvəzimiz yalançılıqda,
Bu ona şər atır, o, buna böhtan.
Yurdu dağıtmaqda, talançılıqda,
Azadlıq qorxudan, Allah xofundan.

İndi azadlığım mənə qənimdir,
Bu gizlin oyundan baş açmır fələk.
Məni kor quyudan çıxaran kəndir,
İndi boğazıma keçib halqa tək...

17 avqust, 1996.

ÖZÜM OLMALIYAM

Özünü dərk eylə, özünü anla,
Gah ona, gah buna baş əydin, yetər.
Özgəyə bu qədər yalmanmağınla,
Özünə düşmənsən özgədən betər.

Bizim özlüyümüz getdi büsbütün,
Hanı bəs kişilik, hanı bəs qürur?
Dünyaya hökm edən qoca Şərq bu gün,
Qərbin çubuğuyla oturub-durur.

Yada əyilməkdən vallah, yorulduq,
Bezmədik özgəni yamsılamaqdan.
İtdi mənliyimiz, tanınmaz olduq,
Təmiz qanımıza qan calamaqdan.
Tanımaq istəmir bu dünya bizi,
Təqlidə boğdurduq mənliyimizi.

Tanınmaq istərəm mən öz səsimlə,
Bəsdir yaşadığın bir məhkum kimi,
Dünyanın gözüne yaxşı, pisimlə,
Görünmək istərəm olduğum kimi.

Nəyəmsə, mən oyam, qarayam, ya ağ,
Niyə özgəsinə küsənməliyəm?
Özüm olmalıyam, mən özüm ancaq,
Özüm deyiləmsə, demək heç nəyəm.

İyul, 1996.

ÖMÜR — CƏZA MÜDDƏTİ

Bir zaman söyləmişdim:
"Ömür --

ölümdən sonra
Yaşamağın təməli"...
Mən bu hökmü verəndə,
Ağıllıydım, ya dəli?

İndi deyirəm: Ömür
Ölüm məhkumluğunda
Nəfəs almaq fürsəti,
Ömür-cəza müddəti!

Allah, bu sözdən ötrü
Keç mənim günahımdan
Düşüncələr: fikirlər
Dəyişir zaman-zaman.

Oktyabr 1996.

UCALIQDA TƏNHALIQ

Ağaca bax, ilahi, başı dəyir buluda,
yəqin həsədlə baxır onun ucalığına
Qara tikan kolu da.
Amma kol hardan bilə hər yaxşıda yaman var --
Tənhadır ucalıqlar.
Zirvənin qulaqları həmdərd gəzib özünə,
Ətrafına şəklənir,
Kol bilmir ki, ucalan ucaldıqca təklənir.

16 avqust, 1996.

GEÇƏNİN

Bu çökən zülmətə bax, sirrini saxlar gecənin,
Səhərim doğsa əgər, köksünü dağlar gecənin.

Gecə bir sirr kitabı, doğdusa ay, qəm eləmə,
O, ürək sirrini insana varaqqlar gecənin.

Səhərin rüzgarı əsdikcə güneydən qüzeyə,
Ağaran saçlarını asta daraqlar gecənin.

İşıq istər bu könül, mən işığın möhtacıyam,
Sözüdür, söhbətidir göydə çıraqlar gecənin.

Bəxtiyarlıq nə imiş? Zil qara zülmətdə işıq!
İşıq olmazsa, müdam gözləri ağlar gecənin.

İyun 1996.

RƏQİBSİZ

Düşmən qəzəbindən çəkinib qorxmamışam mən,
Məmnunam, onun əksinə, düşmənciliyindən.
Düşmən kini öz ölçüsüdür məndəki əzmin,
Öz nifrəti həcmində, demək, qorxur o, məndən.
Qüdrətlidir Allah yaradan qansız o iblis,
Allah da keçinmir, demə, qüdrətli rəqibsiz.

1996.

FƏXRİYYƏ

Allah sənə rəhmət eləsin, Sabir!

Bu millət içində dərdin, zillətin
Ağrıyan yerinə əl qoya bilmir.
Başının üstündə başqa millətin
Kölgəsi olmasa, yaşaya bilmir.

Həmişə sulayıb özgə bağını,
Özünü özünə yad, uzaq sanır.
Şam bilir özünün çil-çıraqını.
Özgənin şamını çil-çıraq sanır.

Ürəyi taybatay, sinəsi dağ-dağ,
Əlinin rencini özgəsi dərir.
Gəlmənin başına dolanır, ancaq
Doğma qardaşına dirsək göstərir.

Keçər intiqamdan, keçər inaddan,
Köhnə düşməninə kinsiz, qərəzsiz.
Yadın pisliyini çıxarar yaddan,
Amma yaxşılığı qoymaz əvəzsiz.

Lap çoxdan unudub öz soyadını,
Küldən od axtarır közü bəyənmir.
Özünə qısqancdır, öz övladını
Özgə bəyənməmiş, özü bəyənmir.

Ona qara yaxan oğullarını
O, bəzən özünə bir qahmar sayır.
Ona qahmar çıxan oğullarını
Ayağı altına sahib tapdayır.
Xalqı düşünəni gətirir cana.

Yazığın başına dünya dar olur,
Xalqdan min oğrayıb bir qaytarana
Bu millət min dəfə minnətdar olur.
Nə yaxşı tanıyır, nə yaman bilir
Başına gələni qəzadan bilir.

Özgə kölgəsinə daldalanmışıq,
Əsrlər boyunca şöhrət sanmışıq
Ana dilimizə qəmə satmağı,
Özgənin dilində qırıldatmağı.

Gücü çatmayanı alır çiyinə,
Qapını görsə də, bacadan girir.
Məktəbi uçulur, gəlmir eyninə,
Rüşvət pulu ilə məscid tikdirir.
Düz yolu bəyənmir, dolaydan keçir,
Təpəyə dırmaşır, yoldan yan keçir.

Elə oğul var ki, ötməmiş bir il,
Ata məzarını tamam unudur.
Döyüb sinəsinə, amma bu cahil,
Özgə ölüsünə min il yas tutur.
Dayazı dərinədən ayıra bilmir,
Xeyrini şərinədən ayıra bilmir.

Dədə torpağımız miras malı tək
Özgə qılıncıyla pay-pay bölündü.
Artıq çoxdan bəri torpaq itirmək
Adətə çevrildi, vərdişə döndü.

Kiçik məhlələrə bölüb özünü,
Birlikdən danışır, bir ola bilmir.
Həmişə sabaha dikir gözünü,
Elə hey bulanır, durula bilmir.

Əlimiz silaha sarılmalıykən
Allaha yalvarıb açıldı göyə.
İş belə gedərsə, qorxuram ki, mən
Beləcə alışaq qeyrətsizliyə.

Özgəyə pərəstiş, özünə rişxənd!
Bu qəsdin oduna yaman bişmişik.
Çox ağır yük imiş heç demə, qeyrət,
Atıb çiyinimizdən yüngülləşmişik.
Satdıq Qarabağı özümüz dünən
Umduq xilasını özgələrindən.

Mədədən yuxarı qalxmaq -- bir hünər!
Cismi ruhumuzdan biz çox istərik.
Çəçən ac olsa da, azadlıq istər,
Amma biz qəfəsdə toxluq istərik.

Doğmaca qardaşı yüz il danmışıq
Amma özgəsini qardaş sanmışıq.
Özgə qoltuğuna sığınmaq yetər!
Ağasız yaşaya bilmərik məgər?

Bu necə millətdir, bu necə millət
Varmı Yer üzündə beləcə millət?
Uduzmaq istəmir, uda da bilmir
Oynayır özüylə heç-heçə millət.

Sevirəm, sevmişəm daim mən onu
Qoruya biləydim özündən onu.

30-31 may, 1996.

YA RƏBBİM

Bitib şikayətim, sözü, söhbətim,
Bir addım yol imiş xeyirdən şərə.
Ya rəbbim, özün də, mənim millətim
Layiqmi bu qədər müsibətlərə?

Qaçqına çevrilib öz ölkəsində
Halal torpağından qovulan da biz,
Dünyanın "ədalət məhkəməsində"
Günahkar sayılıb xar olan da biz.

Budurmu ədalət, budurmu vicdan?
Bizə yedirdirlər zoru haqq kimi.
Vallah, gözümüzə tor çəkir zaman
İşığa kor olan yapalaq kimi.

Kimin toyuğuna daş atmışdıq biz,
Biz şükran olmuşuq qismətimizə.
Kimin dımağını qanatmışıq biz,
Niyə bu talcyi sən yazdın bizə?

Hansı çağındasa qoca tarixin
Bəlkə bir addımlıq büdremişik biz?
Yəqin səhv atılan o bir addımın
Çəkir ağrısını nəsillərimiz.

Özgəyə qıymadıq, haqqın xətrinə
Vallah, özümüzə hər zülmü qıydıq.
Bizim səhvimiz də bu imiş bəlkə,
Bəlkə başqa cürə yaşamalıydıq?

Ayıra bilmədik biz cütdən tək, ayıra bilmədik şeytanı cindən.
Zülməti görmədik, içimizdəki
İşığın gücündən, kəramətindən.

Gərilib başımız üstə qaranlıq,
Boynumuz o səmtə dönmür ki, dönmür.
Qaydadır, görünər zülmətdən işıq,
Işığın içindən zülmət görünmür.

Bitib şikayətim, sözüm, söhbətim,
Bir addım yol imiş xeyirdən şərə .
Ya rəbbim, özün de, mənim millətim
Layiqmi bu qədər müsibətlərə?

Sənə əl açmaqdan əlim yoruldu,
Səndən millətimə əlac istədim.
Sənə yalvarmaqdan dilim lal oldu,
"Bağlı qapıları özün aç", -- dedim.

Xeyirə dolanmır niyə bu dövran?
Niyə bu milləti məğmun eylədin?
Niyə başqasına bir qarış olan
Yolu bizim üçün uzun eylədin?

Gərilib başımız üstə qaranlıq
Boynumuz o şərə dönmür ki, dönmür.
Qaydadır, görünər zülmətdən işıq,
Işığın içindən zülmət görünmür.

6 iyun, 1996.

ELƏ BİR GÜN Kİ...

Mənim könlüm zamansız bir gün həsrətindədir.
Çünki mənim xəyalım özümdən çox öndədir.
Neçə-neçə günlərin, həftələrin içindən
Dondurub saxlanası bir gün axtarmışam mən.
Elə bir gün ki, o gün sevincim, səadətim,
Özümdən güclü olsun.
Mən o günün içində əriyim,
mənim üçün

Bu dünya unudulsun.

Elə bir gün ki, o gün dünyaya gəlməyimin
Qazancını anlayım.
Elə bir gün ki, onu ömrə bərabər sayım.
Elə bir gün ki, o gün arzumdan pəhrələnsin,
Xəyalımdan doğulsun.
O -- zamansız, məkansız, əbədi bir gün olsun!
Dünən keçmiş,
Bu gün -- boş,
Sabah -- xəyal, sabah -- yox!
O -- zamansız, əbədi günün axtarışında
Bir savab yox, günah -- çox!

19 iyul, 1996.
Şeki.

BİLİRƏM

Ağılı var ikən dərk etməyənlər
Qulağı var ikən eşitməyənlər
Ürəyi var ikən alışmayanlar
Dili də var ikən danışmayanlar,
Söyləyin, dünyaya biz niyə gəldik?
Yeməyə, içməyə ölməyə gəldik?

Qaynaya-qaynaya daşdığım zaman,
Mən özüm özümü aşdığım zaman
Yaxşıya, gerçəyə can atan zaman
Əlimdə qələmim yaradan zaman
Bilirəm nə üçün doğulduğumu
Bilirəm dünyada var olduğumu.

28 iyun, 1996.

YALAN HAKİM OLUB

Qorxu kölgəsinə sığınıb vallah
Sədaqət, dəyanət, məhəbbət indi.
Yalan hakim olub, böhtan gözətçi,
Çürüyür zindənda həqiqət indi.

Əyri ayrılığı yeridir daşa,
Keçib ayrılıqla hamıdan başa.
Doğru həsrət qalıb isti bir aşı,
Görən hara gedir bu millət indi.

Həftələr dəyişdi, günlər dəyişdi,
Tərəflər dəyişdi, yönlər dəyişdi,
Qiblələr dəyişdi, dinlər dəyişdi,
İtə ot verilir, ata ət indi.

Ünvanı dəyişib rəzalətin də,
Qaymaq da satılır şor qiymətinə.
Vallah, sədaqətin səltənətində,
Əyləşib hökm edir xəyanət indi.

Ha çağır, ha bağır, yatan ayılmaz,
Yaxşını yamandan ayıran olmaz.
Satsan, üzünə də baxan tapılmaz,
Necə ucuzlaşıb ləyaqət indi.

Yalanlar həqiqət qiyafəsində,
Yeklər cövlan edir şəx xanəsində.
Oğrular, əyriilər zəmanəsində
Əyrilik sayılır fərasət indi.

1996.

GÜNLƏR, BİR-BİRİNƏ BƏNZƏR

Yazın bu xoş günü mənə qış gəlir,
Vallah, bu gün mənə lap tanış gəlir.
Duydum qəlbimdəki döyüntülərdən
Bu günü haçansa yaşamışam mən.

Bu hüznü səhər, bu qərrib axşam.
Üfüqdə qızaran müztərib axşam
Yaşanmış günlərə bənzər gör necə,
Bənzər bir-birinə günlər, gör necə
Çıxıb öz əzəli köhnə yolundan
Geriye fırlanır yoxsa bu dövran?

Yatan bəxtimizdən bizə bir xəbər,
Başımız üstündən bulud çəkilsin.
Xəbər gözləyirəm, təzə bir xəbər,
Bu gün dünənimdən seçilə bilsin.

1996.

ÖLÜM

Yaranışdan bilirik, ömrə nəhayətədi ölüm,
Zamanın hökmü budur: hər kəsə qismətədi ölüm.

Hələ dərk etməmişik, amma ölümdən o tayı,
Bizim idrakımıza gör necə sərhəddi ölüm.

Nəymiş hikməti dünyamızı tərk eyləməyin?
Ulular söylədi: Torpaq ilə vəhdətədi ölüm.

Nə olarmış göresən, saxlaya bilsək zamanı?
Kim bilir, bəlkə də insana bir hörmətədi ölüm.

Ölənin qəbrinə qan-yaş axıdıb ağlaşıyıq,
Nə bilək, bəlkə şərəf, bəlkə fəzilətədi ölüm.

Bəşər ölməzsə, bu dünya təzələnməz, qocalar,
Bütün insanlıq üçün bir əbədiyyətədi ölüm.

1996.

GERÇƏK GÜNAHKARDIR

Yazıçı dostum H. Abbaszadəyə

Qəribə əyyamdır, üz, astar olmuş,
Bazarda satan çox, amma alan yox.
Mənim ürəyimdə indi yel vurub,
Yengələr oynayır, çəpik çalan yox.

Azadlıq qollarda bir kəmənd olub,
İndi qarğalar da gülə bənd olub,
Fələyin gərdişi tərs-avand olub,
Gerçək günahkardır, amma yalan yox.

Maşallah, çıxmışdıq göyün seyrinə,
Bilən yox bu işin şəri, xeyri nə.
Qılan səcdə qılır tək öz xeyrinə,
Haqqa səcdə ilə namaz qılan yox.

Bir ovuc torpaqdır hamının sonu,
Sağ ikən bir kimsə düşünmür bunu.
Hamımız acgözü, Allah xofunu
Qəlbinə, ruhuna, vallah, salan yox.

Ölülər diridir, dirilər ölü,
İstidir dünyanın odundan külü.
Doğru danışanın kəsilir dili,
Öldürən haqlıdır, amma ölən yox.

1996.

HƏSƏD

Hara getsəm, dərd də mənim yanımda,
Eşitdiyim aman səsi, ah səsi.
Zaman keçdi, ürəyimdə qalmadı
Nə bir ümid, nə yaşamaq həvəsi.

Bir vaxt mənə dünya toydu, mağardı.
Onda mənim başıma nur yağırdı.
Yaşadığım qara gündə ağardı
Saçlarımın qaralığı, şövəsi.

Şəfa umur bizdən xəstə bu Vətən,
Millət qırır bir-birini bəs nədən?
Ədavətlə yoğrulubdur binədən
Bəlkə elə bu torpağın nüvəsi?

Təzə deyil bu səhvlər, qələtlər,
Belə getsə, sabahı da bələdlər.
Babamızdır bu vərdişlər, bu dərdlər,
Biz də onun törəməsi, nəvəsi.

Sadətilik Nuh nəbidən qalmadı;
Daş atdılar, elə bildik almadı.
Bir tərəfi, bir cəhəti qalmadı
Özümüzü bəyəməsi, sevəsi.

Məəttələm bu adətə, bu işə,
Lənət olsun bu amansız vərdişə.
Başımıza qapaz vurur həmişə
Özümüzün əli ilə özgəsi.

Könül safsa, əməlindən gül dərər,
Özü kimi xeyirxaha göndərər.
Bir ölkəni xarabaya döndərər
Ürəklərin həsəd adlı güvəsi.

30 iyul, 1996.

SUAL VARSA, CAVAB VAR

Mən üzgüçü deyiləm, nə işim var dərində.
Mən üzürəm dənizin ancaq dayaz yerində.
Dənizin dərinliyi vahiməylə doludur.
Təkcə bunu bilirəm: Dərinlik qorxuludur.

Mən qorxuram, könlümün içinə baş vurmağa,
Orda donub daşlaşan layları qaldırmağa.
Qaldırdınmı bir layı, lay üstündən lay gəlir,
Sükut layı pozulsa, dalınca haray gəlir.

Haray, dərinlikdəki min-min məchuldan haray!
Ana yoldan ayrılan cığırda, yoldan haray!
Bir gülü dərmək üçün min əzaba dözürkən
Qarşında gül yerinə dikilən koldan haray!

Qorxuram xəyalımın məni hər gün aldadıb
Sərxoş edən meyindən.
Bir də... könül dəryamın dibsiz
dəriniyindən.
Nə deməkdir duyğumun bircə anın içində
Yanıb cilalanması?
Sabahkı faciənin bu gün hardansa sızıb
Ürəyimə damması?
Nə damdı, niyə damdı?
Niyə ağla dammadı, ancaq ürəyə damdı?
Biz damanı bilirik damdırandan xəbərsiz.
Gah yanıb, gah sönrük, yandırandan xəbərsiz.

Daman ki, məlum idi.
Bəs, damdıran kim idi?
Niyə xəbərdar edir tale məni öncədən?
Xəbər taledən gəlir, yoxsa mənə Tanrının
Verdiyi düşüncədən?

Yuxuda gördüyümüz gerçək olur ertəsi,
Bu günün olayları unudulur ertəsi.
Qırx il əvvəl olanlar elə bil bayaq olmuş.
Niyə uzaqlar yaxın, yaxınlar uzaq olmuş?
Nə deməkdir bu hallar --
Məni özümdən alan bu cavabsız suallar?

Heykəllərə döndərib hər duyğumu, hissimi
Mehrab kimi, büt kimi
Onların qarşısında mən donmaq istəyirəm.
Hər birinə əlimlə toxunmaq istəyirəm.
Eşitmək istəyirəm fəryadını, ahını.
Mən görmək istəyirəm bir duyğudan göyərən
Onun dörd cinahını.

Dünyanın bir sığalı, amma bol şilləsi var.
Ömrün üç pilləsi var:
Dünən -- günah,
Bu gün -- dərd,
Gələcəksə -- ölümdür.
Üçü birgə -- insanın öz-özünə verdiyi
İztirabdır, zülümdür.
Günah -- köhnə günahdır, unuduruq amma biz.
Günahkardır cəddimiz --

O zamandan bulanıb hey axsa da çox sular,
Tanrının cənnətindən cəddimizi qovdular.
Hakim ola bilmirik nəfsimizə o gündən,
Xilas ola bilmirik şeytanın hiyləsindən.
Biz əl açıb dərgaha --
Təzə adlar veririk bu gün köhnə günaha...
Tanrı hər şeydən əvvəl torpağı yaratdı ki,
Yaratmaq istədiyi insan üçün yem olsun,
Təbiətdə bir ahəng, tarazlıq, nizam olsun.
Amma insan öluncə

Bu dəfə insan özü torpaq üçün yem oldu.
Bu ona təslim ikən,
O, buna təslim oldu.

Sən ey bu nizamdakı ilk qaydanı pozanım,
Sən ey vaxtın əlilə bizə tale yazanım,
Nə deməkdir, özün də,
Yemin dönüb yenidən yeminə yem olması?
Hakimin qul olması, qulun hakim olması?

Bircə günün içində min bir hala düşməyim --
Özgəsiylə dil tapıb, özümlə döyüşməyim
Nə deməkdir, ilahi?
Mən ki, aciz bəndənəm.
Bu duyğular əlində
üzü qara,
dili lal,
Gözü kor şərməndənəm.

Mənə verdiyin ağıl niyə gəlmir karıma?
O, cavab tapa bilmir min-min suallarına.
Özün də, mənim ağlım aciz isə bu qədər,
Hardan doğur bəs sənə sirtinə əl uzadan,
Bu cavabsız suallar?
Eyni gündə doğulur hər qıfıla bir açar,
Qıfıl varsa, açar var,
Sual varsa, cavab var.

Mart, 1996.

SÜRÜNMƏKMİ, UÇMAQMI?

Ucalmaq istəyirsən?
Niyyətinə min alqış!
Amma addım atmamış
Yollarına atılmış
Kötüyə bax, daşa bax.
Səni birdən tutacaq
Çovğuna bax, qışa bax.

O təpənin, o dağın
Zirvəsinə çatmağın
İki yolu var ancaq:
Bir sürünmək, bir uçmaq!

Sən uca təpələrdə
İlana bax, quşa bax.
Sürünüb ucalmışa,
Uçub ucalmışa bax.

1996.

TAYKEŞ

Görən niyə uşaqlar çəkməsini tərs geyir?
Sağ tay ilə sol tayı neçin seçə bilməyir?
Gəldiyi dünya ilə olduğu bu dünyanı
Taykeş görür uşaqlar.
Varla yox arasında əbədi çəkişmədən
Dərs götürür uşaqlar.

Bu fani dünyamıza uşaqlar haqdan gəlir,
Varlığa yoxdan gəlir.
Təzəcə başlayırkən ömrün əyri-üyrülü,
Keşməkeşli yolunu,
Seçəmmir sağ-solunu.

1996, Şəki.

İNANAN QOCA

O vaxt ki, ilbəil insan qocalır,
Allah verdiyini birbəbir alır.
Bədən əldən düşür, ürək taqətdən,
Zəif vücudunda tək-cə ruh qalır.

Ömrün yollarında yorulan qoca,
Təpədən-dırnağa ruh olan qoca
Başını yellədir gahdan ah çəkir --
Könül kitabını varaqladıqca.

Onun tay-tuşları köçmüş dünyadan,
Çoxdan dayanıbdır onunçun zaman.
Ölüm kölgəsini üstünə salmış,
Onun öz dünyası dünəndə qalmış.

Yaddaşda gah yanıb, gah sönən Zaman
Ötən keçmişidir, gələcək deyil.
İndi kimdir onu sayıb axtaran,
İndi bir kimsəyə o, gərək deyil.

O, canlı keçmişdir, -- o canlı keçmiş.
Uca dağ başında bir koldur qoca.
Bu gündən sabaha deyil, o, bitmiş!
Bu gündən dünənə bir yoldur qoca.

O indi Allahın fağır bəndəsi,
O, nur kündəsidir, o -- nur kündəsi!
Dilində duası, qorxmur ölümdən,
Dərgah qapısında büllur kündəsi!

Yaşın zirvəsinə uçan qoca,
Ocaqlar başında tək qalan qoca
İçindən ovxanır quş tək qəfəsdə...

Allaha əl açıb o, namaz üstə.
Çoxdan ürəyini vermiş Allaha,
Axirət eşqinə yaşayır daha.
Ölümü gözləyir hər saat, hər an,
Gündə çevirdiyi salavat kimi.
Ölümü gözləyir, yaşadığından
Daha cazibəli bir həyat kimi.

İstəyir tapşırı canı qəfildən,
Düşməyə oğula, qıza minnətə.
Hazırdır verməyə o, canı-dildən
Bədəni torpağa, ruhu cənnətə.
Güvənir Allahın kəramətinə,
Savabı cənnətə yol sanan qoca.
Nə qədər xoşbəxtdir, axirətinə
Bütün varlığıyla inanan qoca.

1996, Şoki.

XATALI DÜNYA

Zahirdən baxanda gözə xoş gəlir, --
Çəmənlə, çiçəklə, butalı dünya.
Yaxına gələndə ilantək çalır, --
İlki də, sonu da xatalı dünya.

Dərdi könlümüzə yuvalanıbdır.
Cəzbi aqlımızı başdan alıbdır.
Bizi də özü tək çaş-baş salıbdır,
Müftəsi ucuzdan bahalı dünya.

Neçə sifətlidir, neçə dillidir,
Yaxşısı, yamanı kimə bellidir?
Qanana qaynağı başdan lillidir,
Qanmaza hər dəmi səfalı dünya.

Adamlar qəlbini gizlədər, deməz,
Ağaclar calaqlar, heyvanlar mələz.
İçini görməyə gözün işləməz,
İnsanın əlilə boyalı dünya.

Bir ləzzət almadıq gəlişimizdən,
Verdiyi hər şeyi o, alır bizdən.
İndi də qorxuruq gedişimizdən,
Ziyanı xeyirdən şəfalı dünya.

Özü öz felindən düşüb çəmbərə, --
Mələyi şeytana, xeyiri şərə,
Haqqı, həqiqəti yalan sözlərə,
Bizi nəfsimizə satalı dünya, --
Təpədən-dırnağa xatalı dünya.

1996.

QORXUM ONDANDIR Kİ...

Sözün şirəsinə su qatılanda --
Suya da, sözə də yazığım gəlir.
Düzlər əyrilərə səcdə qılanda --
Düzə də, bizə də yazığım gəlir.

Boynu halqadadır təqsirsizlərin,
Haqqın, həqiqətin səs-küyü qalıb.
Vallahi-billahi, yazıq sözlərin
Özlüyü qalmayıb, üzlüyü qalıb.

O vaxt ki, söz döndü quru bir ada,
İlkin mə'nasını danıb dəyişdi.
Əslini-nəslini qoyub arxada
Üz-gözü boyalı söz başa keçdi.
İndi möhkəm olub ağac poladdan,
İrəli keçibdir araba atdan.

Ayıрмаq müşküldür əyridən düzü,
Saxtanı əsildən qabağa qoyduq.
Ləyaqət taxtından endirib sözü,
Qocaman bir dili biz lağa qoyduq.

Yalanlar turp əkir sözün başına,
Basır möhürünü qan yaddaşına.
Danışa-danışa ağ yalanları
Özümüz əyildik, bəlkə quluq biz?
Amandır, sözləri əyməyək barı,
Əydiksə, ölümə bir məhkumuq biz.
Qorxum ondandır ki, bir zaman gələ,
Sözlər ölə-ölə bu millət ölə.

Yalan dənizində bu millət üzdü,
Gül dedik qanqala, dağ dedik bağa.

Sözlərin özləri bəs necə dözdü
Bu boyda şərəfsiz hoqqabazlığa?

Niyə qışqırmır ki,
"əsarətəm", -- mən,
Məni ayırmayın öz fitrətimdən?
Üzü boyamaqla bütün milləti
Kor bilib,
kar bilib aldatmaq olmaz,
"Azadlıq" yerinə mən əsarəti
Nə almaq, nə vermək, nə satmaq olmaz...
Niyə qışqırmır ki, bu nahaq işdi,
Özüm dəyişmədim üzüm dəyişdi.

Nə qədər dünyada min üzlü rəng var,
Deməyin əyri düz, qara ağ olmur.
Yalanla həqiqət, ədalətlə zor
Bu gün iç-içədir, ayırmaq olmur.

1996.

ŞEYTANLA MƏLƏYİN DIALOQU

Ş e y t a n

Şeytan dedilər adıma, olsun, dözənəm mən,
İnsanın özəl dostu bu dünyada mənəm, mən.

İnsana Mələk təlqin edir saxta bir iman,
Hər saxtanı insandan alıb tərgidənəm mən.

Huşyar edirəm insanı cənnət yuxusundan,
İnsana həyat cənnəti bəxşiş edənəm mən.

Mən olmasam, öz haqqını insan ala bilməz,
Hər yerdə onun haqqını ancaq güdənəm mən.

M ə l ə k

Mən istəmirəm yol aza, haqdan dönə insan,
Namus və şərəf mərtəbəsindən enə insan.

Mən istəyirəm, uymaya şeytana bir anlıq,
Qulluq edə insafına, vicdanına insan.

İnsalığı nadanlığa qurban verəcəkdir,
Aldandısı nəfsin dəli şeytanına insan.

Mən bir mələyəm, bəllidir aləmdə məramım:
Qoy qıymasın ömründə şərəf, şanına insan.

Allah dedi: Yalnız ona bəxş etdiyim aqlın
Yüksəlməli son həddinə, imkanına insan.

1996.

BİLMƏMƏYİN EŞQİNƏ

Babamın babasından qalma
bir xışı vardı,

Səhərdən axşamədək torpağı
şumlayardı.

Xış dərinə gedəndə dartınardı
yazıq kəl,

Babam qamçı vurardı təpəsinə əlbəəl.

Baxardım, hey baxardım

Boyunduruq altında inildəyən
kələ mən.

İstərdim yardım edəm bu zillətə,
bu zülmə

Boyun əyən kələ mən.

Babamsa öz işində,
kəlin çəkdiklərini

Nə anlar, nə duyardı,

Mahnı da oxuyardı:

-- Hovha kəlim, hovhalar,

Ay dolanıb il olsun.

Dərin şumla, dərin keç,

Məhsulumuz bol olsun.

Qamçı kəlin belində

sırım açır şaq-şaraq!

Kəllə birgə babam da əzab çəkirdi,
ancaq

Babam taxıl eşqinə,

Bəs kəl nəyin eşqinə?

Mən sonralar anladım:

Qanmamağın eşqinə, bilməməyin
eşqinə.

1996, Şəki.

İNSAN KİMİ SAXLA MƏNİ

Ulu Tanrı, köməyim ol,
Arzuma adaxla məni.
Məni insan yaratmısan,
İnsan kimi saxla məni.

Gəl olmuşam dama-dama,
Məlhəm qoyma sən yarama.
Bu sevdaya, bu mərama
Daha bətər bağla məni.

Fikirlərim qatar-qatar,
Biri atar, biri tutar.
Yaxınlara əlim çatır,
Qovuşdur uzaqla məni.

Dünənimi dana-dana
Göz dikirəm gündoğana.
Əgər gündə bir zindana
Çəkil vursam, ağla məni.

Ey ümidim, ey günahım,
Sözüm haqsa, necə danım?
Qurban olsun haqqa canım,
Nahaq işdən saxla məni.

İyul, 1991.
Şəki.

* * *

Balta zərbəsindən meşə qan ağlar,
Qırılıb daşınır meşəli dağlar.
Nə günə qalmışıq, neft ölkəsində
Neftimiz, qazımız, işığımız yox.
Məmləkət böhranlar məngənəsində,
İndi özgələrə möhtac olmuşuq.
Yaşıl meşələrin dərdi bizimçün
Dəmir sobalarda istiyə döndü.
Çətin aldığımız istiqlal bu gün
Gözləri kor edən tüstüyə döndü.

25 iyul, 1996.
Şəki

* * *

Mən nə qədər dolsam belə, boşalmıram,
Zaman keçir, yazdığımın zövq almıram.
Ürəyimi isidəmmir şerim, sözüm.
Bu özünə düşmənçilik bilməm nədir?
Ömrüm boyu mənim qəlbim, mənim gözü
Hələ yazı bilmədiyim şerimdədir.

Avqust, 1994.

TÜRKİYƏ HAVASI

Yazbaşı çıxarkən Erginəkondan,
Qurdu özümüzə ram cədlərlik.
Könül atəşilə biz zaman-zaman
Dəmir dağlarını əridənlərlik.

Kökümü, soyumu tanıyan gündən
Amal qanadında mən ucalmışam.
Adım danışa da ilk gəncliyimdən,
Türklük havasıyla nəfəs almışam.

Mən yumruq altında deyərdim, nə qəm,
Eşqim-əqidəmə sonsuz inamdır.
Azərbaycan -- anam, Türkiyə -- qibləm,
Amalım -- yönümdür, qiblənimdir.

Mən idim qul olan öz ölkəsində,
Bölünə-bölünə xırdalanırdım.
O vaxtlar bitsəm də yad kölgəsində
Səni öz qarşımda işıq sanırdım.

Türklük qurban idi o zaman şərə,
Sən bizə zülmətdə çil-çıraq oldun.
Yurddan qaçaq düşən Sədrəddinlərə¹
Məmməd Əminlərə² sən sığınacaq oldun.

Ruhumu, eşqimi sənə uçurdum,
Mənim taleyimizin öz baxtı sənşən.
Təkcə mənim deyil, ey ata yurdum,
Türklük dünyasının paytaxtı sənşən.

İmzalar içində xəttim yox ikən
Səni varlığımıza isbat sanmışam.

¹ Tatarıstan millətçisi. Sonralar Türkiyədə yaşamış
Sədrü Məqsudi Arsal.

² Azərbaycan Musavat Partiyasının banisi.

Mənim sevincim də, güvəncim də sən,
Həmişə mən sənə arxalanmışam.

Dilim ayaqlarda toz olan zaman,
Ali məclislərdən qovulan zaman
Nigaran deyildim ana dilimdən.
Sənə güvənirdim,

bilirdim ki, mən
Dilimdə danışan bir türk yurdu var.
Dilim yaşayarsa, millətim yaşar.

Durur ürəyimdə qoşa dağ kimi
Ana Vətənimlə ata Vətənim.
Sənin ayağına bir daş dəydimi,
Bakıda ürəyim qanayar mənim.

Dilimiz, dinimiz, amalımız bir,
İki bayraq altda bir millətlik biz.
Xeyrimiz, şərimiz ayrı deyildir,
Əl-ələ verəli dədələrimiz.

Onlar yenilməmiş heç bir düşməyə,
Yerində söyləmiş ulu Bilgə xan:
Ey türk, dağlar belə baş əyər sənə,
Birləşib özünə döndüyün zaman.

Ruhumu, eşqimi sənə uçurdum,
Mənim taleyimin öz baxtı sənsən.
Təkcə mənim deyil, ey ata yurdum,
Türklük dünyasının paytaxtı sənsən.

Sən göydə, sən yerdə zəfər çalanda
O zəfər bizimdir -- sənin, həm mənim.
Sən böyü, sən ucal, sən ucalanda
Mən də ucalıram, Türkiyəm mənim.

VAYDIR ƏKDİYİMİZ

Ey cibi dolular, ürəyi boşlar,
Ey sərvət dəlisi, köhnə naxoşlar,
Ey qeyrət damarı kəsik gədalar,
Peysəri qatbaqat iddialılar,
Görən olacaqmı sümürdüyünüz
Bu millət qanından doyan gününüz?

İp həmə o ipdir, halqa o halqa.
Köhnə yolunuzla getdiniz yenə.
Qismətə şükr edən bu yazıq xalqa
Ümid yedirdiniz çörək yerinə.

Sizin bir haqqınız, xalqın min haqqı,
Yoncanı gözlədik, bitmədi yazda.
Sizin yediyiniz millətin haqqı,
İlişib qalmadı boğazınızda.
Yeyin tısqırınca, yeyin öluncə,
Bu millət əriyib çöpə dönuncə.

Ümid yeyə-yeyə hələ gözləyir,
Bu millət götürür hər cür zilləti.
Hələ ki, dinməzəcə o, ümid yeyir,
Siz də bala-bala yeyin milləti.

Millətin qanıdır sərvətin, varın,
Siz öz kefinizdə, məmləkət darda.
Gecələr çadırdə ac yatanların
Payını udusun kazinolarda.

Millətin başına çatı salanlar
Nə insaf tanıyar, nə mürvət anlar.
Gözünüz doymadı dünya malından,
Siz ey susadıqca duz yalayanlar.

Bu qədər nəfs olar? Borc istədiniz
Çomağı çobandan, çəliyi kordan.
Yeyib doymadınız, doyub yediniz
Vallah, həm torbadan, həm də axurdan.

Vaydır əkdiiyiniz, sizsə gül dərin.
Gizli saydığınız dolların səsi
Yetim evlərində kimsəsizlərin
Ahu-naləşidir, ahü-naləsi.
Vallah, gec-tezi var, billah, gec-tezi,
Bu ahlər, nalələr tutacaq sizi.

Tamahın dibi yox... Dağıdın, sökün,
Hələ yerinizdə qaqbacaqsınız.
Göydən Allah baxır, gələcək bir gün,
Yediyiniz qədər qusacaqsınız.

1 avqust, 1996.

BU ALƏM MƏNİ

"Utanıram" şeriniz bizi ağlatdı. Şerləriniz ziyadə bədbindir. İstəyirik biz sizi şad-xürrəm görək".

Ərdəbildən oxucu Qulam Rza FƏRDAYİ.

Usanıb kədərli şerlərimdən
Görmək istədiniz şad-xürrəm məni.
Mən axı, dərdimlə bütövəm, qardaş,
Əgər dərdsizəmsə, bilin kəm məni.

Açdım əllərimi "Ya Allah", -- deyə, --
Bir dəm ürəyimdən dərd əskilməyə.
Sevincə, şadlığa, deyib-gülməyə
Yaradıb Allahım naməhrəm məni.

Dövrəmdə dərd uçur belədən-belə,
Qəm-qüssə -- batmandır, şadlıq -- bir gilə.
Özüm də bilmirəm, bilmirəm hələ
Mən qəmi sevirəm, yoxsa qəm məni.

Açılmır qapısı nağıl "sim-simin",
Qaçıram əlindən bəzən dərdimin,
Görürəm yanımda əyləşib... yəqin
Qəm bilir özünə bir həmdəm məni.

Dərdə "gəl-gəl", -- deyir qəlbimin səsi,
Duyanın, qananın dərddir qibləsi.
Qəmdə elə yandım, sözün məxləsi
Bir zərre qorxutmur cəhənnəm məni.

Harda kədər varsa, orda varam mən,
Sevinci bilmişəm qəlbə haram mən.
Sonsuz kədərimlə Bəxtiyaram mən,
Qəhimlə tanıyır bu aləm məni.

5 may, 1996.

BARIŞDIRAN

Sən olmayan yerdə məkansızlaşır
Mənimçün məkana sığmayan zaman.
Sən olduğun məkan zamansızlaşır
Zamanla məkanı barışdıransan.

Sən varsan, xaraba dönər gülşənə,
Başımın üstündən çəkilər duman.
Sən varsan, yaman da yaxşıdır mənə,
Yaxşıyla yamanı barışdıransan.

Dönür bir cəhətə sənle dörd cəhət,
Zülmətin bağrını, vallah, yaransan.
Eşqdən göyərir vicdan, mərhəmət,
Mələklə şeytani barışdıransan.

Cəhətlər, qütblər arzuna təndir,
Hicranda vüsalsan, vüsaldə hicran.
Səninlə qürbət də mənə vətəndir,
Qürbətlə vətəni barışdıransan.

Həsretin atəşi od salar cana,
Şəqinin naminə dünyanı dansan.
Səninlə arzular dönər imkana,
Arzuyla imkanı barışdıransan.

Sənin öz qibləndə dönüb bir anda
Mənimçün həmişə doğulur yalan.
Sən görüb haqqını lap haqsızın da
Gerçəklə yalanı barışdıransan.

10 avqust, 1996.

SƏS-SÖZ

Səsini eşitdim, bu səs, səs deyil.
Demə, səs çiçəklər, səs güllənərmiş.
Səsin dediyinə söz əvəz deyil,
Səs də şəkillənər, heykəllənərmiş.

Bu səs cəlvələndi, bu səs nur oldu,
Yatan duyğuları oyatdı birdən.
İçimdə bulanana sular duruldu,
Üfüqdə elə bil dan atdı birdən.

Sözün sərhəddi var, səsin həddi yox,
Kütləsi, həcmi yox, boyu, qəddi yox.
Sözlər qələbdədir... Bu dağ, bu aran,
Bir "kənül" sözünün bir mənası var.
Səsinə bu sözə heç uyuşmayan
Bir başqa çaları, təmənnası var.

Səsin boyasını çəksən dağlara,
Səsin ahəngində dağ, aran olar.
Çalarda, boyada bəzən ağ - qara,
Bəzən də qaranlıq çıraqban olar.

Söz - aydın, səs - sirli, gah sevinc, gah qəm,
Səsin nüvəsinə nəşə bükülmüş.
Sözlə deyilməyən ən gizli, məhrəm,-
Ən dərin duyğular səsə bükülmüş.

Könlüm tozələndi yenə bu səsdən,
Bu səs mənim üçün fəş olan deyil.
Neyləyim, bu səsin sehrindəyəm mən,
Bu səsin tilsimi açılan deyil.
Bu səs izlər məni gecəbəğündüz,
O, gah çağırış olur, gah ən şirin söz.

28 iyun, 1994.

Hər kəsin qədəri, qisməti min-min,
Sən hələ yox idin mən doğulanda.
Sən də mənim üçün dünyaya gəldin,
Mən varam, dünya var, belədir qayda.

Sən öz tilsiminlə keçirdin məni
Dünyanın dolama keçməkeşindən.
Necə yaşamışam ömrün ilkini
Sənin olmadığın bir dünyada mən?!

Mənə məramımı, mənə qayəmi,
Mənə kimliyimi bildirənimdən.
Salsam da üstünə mən öz sayəmi,
Mən sənin deyiləm, sənə mənimsən.

14 avqust, 1996.

Dedin, kitab yazmışam.

Çox mübarək!

Nədir bu?

Bir yaralı sevgiyə yoxsa, abidədir bu?

Sənin

yetim sevginin fəryad çəkib qışqıran

Öz səsimi bu kitab?

Yoxsa, mənim könlümün aynasını bu kitab?

İstərəm, o kitabda

mən nəyəmsə, kiməmsə,

görünüm olduğum tək.

Sevgi mücahidinə boya, riya nə gərək?

Orda görmək istərəm mən nəyəm, həm sən nəsən?

Mənmi sənə qibləyəm, sənmi mənə qibləsən?

22 avqust, 1996.

Ayrıldıq, surətin itdi gözümdən,
Sandım, sifətini unutmuşam mən.
Bilmirəm bu nə sirr, yaxın-uzaqdan
Səsin qulağıma anbaan gəlir.
Fikrimə gəlmirsə surətin bir an,
Səsin qulağıma bəs hardan gəlir?
Yığıram bir yerə bəzən fikrimi,
Sifətin yadıma çox çətin gəlir.
Səsin qulağımda cınlayan kimi,
Gözümün önünə surətin gəlir.
Səsə bu qüdrəti tanırımı vermiş?
Səs də rəssam olub rəsm çəkərmiş.

24 iyul, 1996.

Mən öz işığımı səndən almışam,
Ayam, ayparayam, sən günsən, gülüm,
Ömrün hər pilləsi sənə bağlıdır,
Dünənsən, sabahsan, bu günsən, gülüm.

Sıxıldıq dünyanın məngənəsində,
Qovruldu sevgimiz el tənəsində.
Bilmədilər ömrün hər döngəsində
Mənə yol göstərən bir yönən, gülüm.

Sən eşqin dəlisi, mən eşqə qurban,
Biz ondan asılı, o, bizə sultan.
Eşqin - öz Leylindir, Leylisiz bir an
Yaşaya bilməyən Məcnunsan, gülüm.

Qəlbinə baş vurur, axı, kim sənin?
Açarı kimdədir bu xəzinənin?
Hər gün bir yönünü kəşf etdim sənin,
Təpədən dırnağa məzmunsan, gülüm.

30 avqust, 1996.

Gəldik İlisuya, mən nahaq yerə
Düşündüm, dünənim silinib yaddan.
Mən hardan biləydim, cansız xatirə
Min dəfə güclüymüş canlı həyatdan.

Nə oldu? Üstümə sumu ələndi?
Gözümə tor gəldi naqəfil mənim.
Səninlə olduğum İlisu kəndi
Başıma dolandı elə bil mənim.

Bu yaşda itirdim yoxsa qibləni?
Mən bura məqsədsiz, yönşüz gəlmişəm.
A dağlar, a daşlar, əfv edin məni,
Sizin yanınıza Onsuz gəlmişəm.

Bu dağlar andırıb mənə çox şeyi,
Batdı tikan kimi gözümə, vallah.
Axı, bu yerlərə Onsuz gəlməyi
Necə rəva bildim özümə, Allah?

Bağışla sən məni, günahkaram mən.
Sənsiz dinləyirəm dağlardan enən
Kürmüyün yanıqlı qıjıltısını,
Otların ahəstə pıçıltısını.

Hara baxdımsa da gördüm çöhrəni,
Çıxdı bulud kimi tüstü təpəmdən.
Mən dəmə gəlmişdim, asdılar məni
Sənsizlik ipiyə o gizli qəmdən.

23 avqust, 1996.

NİYƏ ƏSİRGƏDİN?

Məktub gözləyirəm səndən mən hər gün,
Susursan... Qulağım axı, səsdədir.
Onsuz da qaradır dünya mənimçün,
Bəs, onu bir daha qaraltmaq nədir?
Sevincim bir şirin sözə bənd ikən,
Niyə əsirgədin sən onu məndən?

İndi mənim üçün dayanıb zaman,
Tütün tək bükülüb siqara dünya.
Siqar tüstüsündən, könül ahımdan
Qaralıb onsuz da bu qara dünya.

Vallah, indi mənim Bakıdan əsən
Yeldən də bir xəbər uman çağımdır.
Sənin rahatlığın, sənin dincliyin
Tanrıdan yeganə umacağımdır.

Qırx illik günahı əfv etmək üçün
Bir günün savabı bəs olur bəzən
Mənim ürəyimi dincəltmək üçün
Yazmaq çətindirmi öz dincliyindən?

Özün bilirsən ki, bu qara torpaq
Dözəmmir istidə su qıtlığına.
Mənim rahatlığım möhtacdır ancaq
Sənin dincliyinə, rahatlığına.
Sevincim bir şirin sözə bənd ikən
Niyə əsirgədin sən onu məndən?

14 avqust, 1994, Şəki.

RÖYA - HƏYAT

Biz hardan cücərdik, nədən göyərdik?
Həyat bir toxumdan, bir tumdan keçir.
Biz nəyi əkdiksə, onu da dərdik,
Mənim rüyalarım arzumdan keçir.
Arzunu yuxuda gerçəkləşdirən
Xəyal dünyasının yolçusuyam mən.

Röyamda həmişə gördüm dərinini,
Bu sirrin dizinə baş qoyan mənəm.
Yüz illik bir ömrün nəşələrini
Tək bircə rüyada yaşayan mənəm.

Özü öz içinə sığışmır insan,
Arzunun bir üzü, qəsdin min üzü.
Min dəfə şirinsə rəya həyatdan,
Bəlkə bir rüyadır həyatın özü?

Arzular hüdudsuz, duyğular çılgın,
Dondura biləydim vaxtda zamanı.
Nağıla bənzəyən rüyalarımın
Odur, yalnız odur baş qəhrəmanı.

Yanılib kiçiltidim o Laməkanı,
Hər yerdə görünən bir gerçək odur.
Nağıl rüyaların həm qəhrəmanı,
Həm də yaradanı Odur, tək Odur.

19 avqust, 1996.

ELƏ YERİMDƏCƏ...

Bu yerlər necə də tanışdır mənə,
Amma biləmmirəm haçan olmuşam.
Mənim gizlədəsi sirrim olmayıb,
Qəlbimi hamıya açan olmuşam.

Ən təmiz hissləri O, dönə-dönə,
Qoymadı bir anlıq zirvədən enə.
Onun o qüsursuz eşqi naminə
Başqa qüsurlardan keçən olmuşam.

Qoruyub adəti, namus, arı mən,
Özüm yaratmışam Bəxtiyarı mən.
Bir addım atmadım Ona sarı mən,
Elə yerimdəcə, "qaçan" olmuşam.

24 fevral, 1996.

HƏR YENİ ŞƏRİM

Təqvimdən üzümə baxan günlərin,
Hər biri könlümdə bir qara xaldır.
Sənə həsr etdiyim hər yeni şerim,
Hicranın ömrünü bir gün qısaldır.

Vüsal orucuyam dərdi-sərimlə
İftarı gözlərəm... ləngiyir zaman.
Orucum pozulur, şerlərimlə,
Həsretin ömrünü qısaldanda mən.

20 iyun, 1996.

BULANIR

Aranda içdiyin suyun
Gözləri dağdan bulanır;
Bağ-bağça - çayır otundan,
Bostan - alaqdan bulanır.

Vicdan - haram bir tikədən,
Namus - kiçik bir ləkədən,
Sevgi - qurulan tələdən,
Könül - qulaqdan bulanır.

Məhəl qoymayıb sazağa,
Endim düzə, qalxdım dağa.
Daş dəyər gəzən ayağa,
Şalvar - balaqdan bulanır.

Bir eyhamdan, işarədən,
Oldu könül pərən-pərən.
Söz deyilmiş qəlbə dəyən -
Bulanan haqdan bulanır.

1996.

UCUZ

(zarafat)

Bu gün bizim bazarda
İpək, sətindən ucuz.
Balımızı satmışıq
Alça mətindən ucuz.

Ağ-qara, uzaq-yaxın,
Hara gedir bu axın?
Dəyanət bir alçağın
Xəyanətindən ucuz.

Dərdlərimiz artalı
Dəymiş bildik hər kalı.
İndi göyün qartalı
Yerin bitindən ucuz.

Qəhr edilsə imanın
Nə günahı zamanın?
İndi nə var, insanın
Ləyaqətindən ucuz?

Üzə gülmür qədər də
Necə dözək bu dərdə?
Təzə məzənnələrdə
Atın itindən ucuz.

1996.

BÖYLƏ İMİŞ FİTRƏTİMİZ

Nəfsimi aşmaq istədim,
Haqqa qovuşmaq istədim.
Yerdə süründüyüm yetər,
Mən göyə uçmaq istədim.

Neyləyim ki, bacarmadım,
O yüksəkliyə varmadım.
İstəyimin bayrağını
Mən sonadək aparmadım.

Nəfsini aşan oldumu-
Haqqa ulaşan oldumu?
İnanmıram, inanmıram,
Gördüyümü danamıram.

Böylə imiş fitrətimiz,
Ağlımızı gör necə biz
Nəfsimizə qul elədik,
Yanlışı bol-bol elədik.

Qəsdimizi, şəstimizi
Şeytan üçün yol elədik.
Nəfsi fərasətli gədə,
Vidanı yoxsul elədik.

1996.

ÖMÜR QATARI

(Sonuncu döngə)

Bu yollardan qatar ötdü,
Qulağımda səsi qaldı.
Tükənsə də canda taqət,
Yaşamaq həvəsi qaldı.

Dayazda gördüm dərini,
Xeyirdə gördüm şərini.
Ömrün yaxşı günlərini
Yola saldım, pisi qaldı.

Ömür ki var, bircə qarış,
İlki savaş, sonu barış.
Qatar ötdü qarış-qarış
Üz-gözümdə hisi qaldı.

Unudulub çoxdan bəri,
Dünyanın toy-düynləri.
Ötüb keçdi şən günləri,
Dərdi, qəm-qüssəsi qaldı.

Qatar gedir özbaşına,
Yetdim ixtiyar yaşına.
Çatıram mənzil başına,
Sonuncu döngəsi qaldı.

30 iyun, 1996.

GÜNƏBAXAN OLMUŞAM

Qılınc kimi kəsərdim,
Dönüb qalxan olmuşam.
Ömrümün zirvəsindən,
Düzə baxan olmuşam.

Əridim gilə-gilə,
Ağladım gülə-gülə.
Dünənin həsrətilə,
Ürəyi qan olmuşam.

Əsərəm külək kimi,
Açaram ləçək kimi,
Mən qışda şimşək kimi,
Birdən çaxan olmuşam.

Çox əymə bu dəhnəni,
O üyütməz bu dəni.
Öz oduma özgəni,
İndi yaxan olmuşam.

Xəbərsizəm özümdən,
Öz əyrimdən, düzümdən.
Gün batandan sonra mən,
Günəbaxan olmuşam.

1 fevral, 1996.

ZAMAN MƏNİM İÇİMDƏDİR

Mən qürbətdə deyiləm.
Qürbət mənim içimdə,

(K. KAMU)

Bu dəryanın məddi, cəzri,
Hər an mənim içimdədir.
Gah qabarıb, gah çökilən,
Tufan mənim içimdədir.

Hardan əsdi dəli rüzgar?
Bu gün dərd də məndən bezar.
Könlüm oldu xarabazar,
Talan mənim içimdədir.

Tapmaq üçün doğru yolu,
Çox bellədim sağ, solu.
Həm dost, həm də ən qorxulu,
Düşmən mənim içimdədir.

Mən aranda dağ istədim,
Zil qaranı ağ istədim.
Zamandan qaçmaq istədim,
Zaman mənim içimdədir.

Dərədəki çən, çən deyil,
O dağdakı duman deyil,
O inləyən kaman deyil,
O çən mənim içimdədir.
Duman mənim içimdədir,
O inləyib nalə çəkən,
Kaman mənim içimdədir.

9 avqust, 1996.

OTAQ DUSTAĞI

I. SƏBR HAQQINDA İKİ ŞER

Əməl qardaşım Asif Mərziliyə

1. Səbir də bir bəhanədir

Biri dedi: - Səbr versin Allah bizə,
Əlac etsin dərdimizə.
Sənsə dedin: - Qul eylədi səbr bizi,
Allah alsın əlimizdən səbrimizi.
Gözümüzdən axan yaşı silə-silə
Bel bağladığ təvəkkülə.
Arzumuz çatmaq üçün
Gün sayırıq, il sayırıq.
Düşdüyümüz müsibətə
Boyun əyib yaşayırıq.
Səbrin ümid kölgəsində
Mürgüləyib yaşayırıq.

Cəsarətin kəmliyindən
Səbr bizə lüzum oldu.
Səbrimizlə kündələndik,
Urvamızsa dözümlü oldu.

Özün söylə, ulu tanrım,
Səbr nədir, dözümlü nədir?
Ölüm-zülüm yaşamaq üçün
Səbr də bir bəhanədir,
Dözümlü də bir bəhanədir.

Səbr nədir, dözümlü nədir?
Taleyni öz əlilə
Yaratmayan millətlərin qaçdığı yer,
O, millətin

Əzab ilə, zillət ilə barışması,
İtirdiyi torpağına
Həsret ilə barışması.
Yaxşı -pisin bir-birinə qarışması...

Səbr nədir, dözümlə nədir?
Nalə səsi, fəryad səsi.
Öz-özünə güvənməyən bir millətin
Öz haqqını özgəsindən dilənməsi.
Evində mür-müclə olması,
Vurmaq üçün yaradılan
Əlin göyə açılması.

Biri dedi: "Səbr versin Allah bizə,
Əlac etsin dərdimizə".
Mən deyirəm: - Qul cəldi səbr bizi
Allah alsın əlimizdən səbrimizi"

2. Dedilər, demədilər...

Hələ uşaq ikən dedilər bizə
Səbrdir, dözümdür hər elmin başı.
Biz də şükr cəlbə qismətimizə
Zülmə boyun əydik hər addım başı.

Dedilər: "Ağıllı "bəli" deyəndir".
Dedilər: "Son gülən səbr cəlbəndir,
Ən böyük arzular səbrdən keçir.
Yay qışdan, söz səsdən, min - birdən keçir".

Dedilər: "Tələsən təndirə düşər,
Çıxmağa çalışma öz çanağından".
Dedilər: "Səbrlə bəsləsən əgər
Atlas geyinərsən tut yarpağından".

Dedilər, səbrdir hər elmin başı,
Səbrlə quruyar ancaq göz yaşı.
Dedilər, Allahın adıdır səbr,
Səbrsiz bir ağac, bir gül göyərmir.

Amma demədilər, səbri din kimi
Qəbul cəlbənlər ölər acından.
Namus tapdananda
bir xain kimi
Səbri asmalısan dar ağacından.

Ancaq demədilər, çatma son həddə,
Səbrə boyun əymə, məqsədin haqsa...
Bizə demədilər, lənət o səbrə,
Səni məğmun edib alçaldacaqsa.

Dözümlə qısılib, səbrə güvəndik,
"Şükür" - deyə-deyə zirvədən endik.
İndi özümüzlə özümüz yadıq.
Ayılaq, bu zaman, o zaman deyil.
Bizim düşünlümüz, indi anladıq,
Səbrin cəlbənlə açılan deyil.

27 iyul, 1997.

MƏDDAH

Bu il iyul ayında televiziya ilə çıxış edən bir nəfər torpağının 20 faizi işğal olunmuş, 1 milyon qaçqını olan millətimizin bu gününü "ən işıqlı günlər" adlandırıb prezidentimizi Allaha qiyaslandırdı.

Cəzanə gətirdi, nəhayət, bizi
Boş-boş nitqləri beyni boşların.
Hamıya bəllidir qəsd, qərəzi
Sözlərdə gizlənən bu təlaşların.

Sözünün əvvəli, sonu da "mən, mən"
Çıxıbdır hamıyla davaya natiq.
Sözləri bir mizan, ölçü bilmədən
Sovurur toz kimi havaya natiq.

Onun sözündəki iddiaya bax,
Danışır "ışıqlı bu günümüzdən".
Ax, necə yaraşır gəbərdib asmaq
Bu nadan oğlunu dediyi sözdən.

Havaya sovrulur boş gurultular,
Axı, boş qazanın küyü çox olar.
O səslər, nidalar gəlməz bir kara,
Sözlər küyə dönüb haray çəksə də.
Altdan paxır çıxır, mis qazanlara
Yalanlar nə qədər qalay çəksə də.

Hüduzsuz qiyaslar, hədsiz boyalar...
Amma nə sübutu, nə də şahidi.
İnsandan o qədər təmənnası var,
Allahı eləmiş ölçü vahidi.
Yumub ətrafına gözünü natiq,
Necə yeyib tökür özünü natiq.

Məddahlıq yarışı baş alıb yenə,
Tərifdən salona yağır gur yağış.
...Onu sevirənsə, Onun xətrinə
Danışma, bir işin qulpundan yapış!

Onun böyüklüyü hamıya aydın,
Bələdçi nə görə görünən dağa.
Vallah, çata bilməz canfəşanlığın
O dağın sirrini bizə açmağa.

Günbatar ölkələr insanlıq üçün
Təzədən kəşf edir göylərdən yeri.
Bizim ölkədəsə kəşf olur hər gün
Köhnə yaltaqlığın təzə növləri...

17 iyul, 1997.

BAZARDA

Bazara bax,
bir-birinə qarşı durub
alan, satan.
Bu alverdən razı deyil
Nə aldanan, nə aldadan.
İki "düşmən" üz-üzədir.
Alıcıda satıcıya
Bu küdurət, nifrət nədir?
Matahının qiymətini
Alıcının
imkanından çox deməsi-
Dediyindən dönməməsi...
Alıcısı cibindəki var-yoxunu
Hesablayır dönə-dönə,
Pulu çatmır
Balasının bircə qırıq sevincinə...
Nədir ucuz, nədir baha?
O bilmədi, susdu bir an.
Bircə şeyi o bildi ki,
zəhmətinə verdikləri
Dəyər ucuz olduğundan,
Bu qiymətlər onun üçün çox bahadır.
Xörəyin də düz dəyəri iştahadır.

Bir tərəfdə kartof, soğan,
Bir tərəfdə şor satılır, yağ satılır.
Alıcının sinəsinə
çalım-çarpaz dağ çatılır.
Alan baxır matahlara,
Ala bilmir,
Satan batır günahlara.
Alıcıyla satıcının arasında
Qiymət suyu bulandırır.

Matahlarsa ağızları sulandırır.
Hər nemətin qiyməti var.
Bazardakı qiymətləri yuya bilməz
Ağızlardan axan sular.
Ala bilmir,
ürəyində bu həsrətə "Döz" - yarası!
Ala bilmir,
Bu "fərsizlik"
Külfətinin qabağında üz qarası.
Bir tərəfdə kartof-soğan,
Bir tərəfdə ət satılır.
Əslində, ismət satılır.
Balasının qabağında xəcil qalan
Kişiyə töhmət satılır.
Ömrü boyu saxladığı,
Amma bu gün əldən gedən
Şərəf, ləyaqət satılır.

23-24 iyul, 1997.

BİR ÖMÜR YUXU

Bu gecə yuxuda gördüm, ölmüşəm.
Nəfəsim tənəgiyib...

Amma bu aləm
Yüz illik, min illik vərdişindədir,
Hər kəs öz yolunda, öz işindədir.

Gəlir qulağıma qəhqəhə səsi.
Hardasa uzaqdan bir quş nəğməsi
Odur bax, mələyir çöldə bir quzu,
Axır bulaqdan da şırhaşır su.

Heç nə dəyişməyib evdə yerini.
Dolabda kitablar, güldəndə çiçək.
Açıq pəncərənin pərdələrini
Gah-sağa, gah sola oynadır külək.

Gördüm, mənə baxır şəklim divardan,
Dedim, nağıl imiş arzu da, kam da.
Dedim, bir fərq varmı, görəsən, bu an
İndi o şəkillə mənim aramda?

Mən ölü, o cansız... kənar otaqdan
Gəldi nəvələrin şən-şatir səsi.
Gördüm, mənə baxır masam bucaqdan,
Neyləyim? Üstümdə ölüm kölgəsi...

Bir səs qulağıma gəlmişdi haqdan,
Ölümü görmüşdüm o vaxt elə bil.
Mənim ürəyimə dammışdı çoxdan:
Ən böyük qismətim ölümdür bu il.

*Unutmaq istədim ölümü bir an.
Gördüm, bacarmıram, əl hara çatır?*

Mənim ölümümle gördüm, dünyadan
Heç nə əskilməyib, həməən dünyadır.

Yaman dəyişkəndir dünyanın rəngi
İnsanı ağladan bəzən ağlıdır.
Böyük səfehlikdir, düşünəsən ki,
Dünyanın varlığı sənə bağlıdır.

Qışqırdım, içimdə boğuldu səsim.
Səslərin içində yox oldu səsim.
Həminin dərдинə mən ortaq oldum,
Həminin dərдинi saldım qəlbimə.
Bu gün mən ölmüşəm, mənim yoxluğum
Heç kəsin vecinə deyilmiş, demə.

Yalanmış bu dünya, dedim, ağ yalan!
Təzə bir şerimi bitirəcəkdım.
Masamın üstündə yarımçıq qalan
Yazıma boylanıb qəfil ah çəkdim.

Ayıldım yuxudan... Dedim ki, çoxu
Nədənsə, öncədən ölümü duymuş.
Yox, yuxu deyilmiş gördüyüm yuxu,
Mənim yaşadığım ömür yuxuymuş.

20-21 avqust, 1997.

İLK GÜNAH

Bilik almasını yediklərindən
Cənnətdən qovuldu Adəmlə Həvvə.
Allahın əmrindən çıxıb o gündən
İblisə dost oldu Adəmlə Həvvə.
Pozdular qoyulan sərt qanunları,
Allahın qəzəbi tutdu onları.

Bildik, bildikcə də dedik, "azdı bu".
Beləcə adladıq biz əsrləri.
Öyrənmək istəyi, bilmək arzusu
Bitib-tükənmədi o gündən bəri.

Günahın dalınca təzə bir günah,
Açıldı yolları nəfsin, niyyətin.
Ulu cəddimizdən başlandı, vallah
Sonsuz faciəsi bəşəriyyətin.

Fəhmlə duyulur bu sonsuz aləm,
Biliklər fəhmdən təkan alırmış.
Əkiz qardaş imiş biliklə dörd, qəm,
Bilik çoxaldıqca fəhm azalırmış.

Yəqin ki, bilmədi əcdad o zaman,
Bilmədi pozulmaz o ilk yasaqlar-
Allahın açdığı kiçik bacadan
Dünyaya baxmağa icazəmiz var.

Bacanı böyüdüb pəncərə açdıq,
Baxdıq bu dünyaya göz işlədikcə.
İdrak qəlibinə sığmadı artıq
Xəyallar, arzular genişləndikcə.
Sonu görünməyən öz tamahından
Özünün quluna çevrildi insan.

Gah elmə söykəndi insan, gah dinə,
Görmək istədilər zərrədə güllü.
O biri dünyanı bilmək eşqinə
Getdi bu dünyadan çoxu könüllü.

Kam ala bilmədik bildiyimizdən,
Bilmək arzusunun gur səsiyik biz.
Məluma məchuldan gəldiyimizdən
Məchulu bilməyin təşnəsiyik biz.

Budur son təmənnə, budur son istək:
Yoxluqdan gəlmişik, yoxluğu bilmək!
Bu aciz məxluqda iddiaya bax
Diləyi dilədik...

Bilmədik ancaq
Allahın verdiyi bu ağıl ilə
Var olan yoxluğu görə bilmərik.
O taya salınıb körpü qıl ilə
O tayda günaha yoxdur bir şərik.

Bilinmir fəzada hələ yerimiz,
İrəli getməyə bir ehtiyac yox.
Dirənib dalana biliklərimiz,
Geriyə dönməkdən başqa əlac yox.

...Öyrənmək istədi insan hər şeyi,
Demədi bu olar, bu sa yasaqdır.
Öyrənmək arzusu, bilmək istəyi
Bir gün bu dünyanı partladacaqdır.

9-10 iyul, 1997.

HAMIYA BORCLUYAM

Atama, anama, müəllimlərə,
Yoldaşa, sirdaşa, daha kimlərə
Borclu olduğumu düşündükcə mən,
Yumağa dönürəm xəcalətimdən.

Ömür yollarında mən büdrəyəndə
Çoxları tutubdur qolumdan mənim.
Hamını özümə dost bilib mən də
Sanıram, dünyada yoxdur düşmənim.

Bulaqdan əyilib su içirəmsə,
Həm ona borcluyam, həm suya borclu.
Uyub içimdəki bir qadir səsə
Deyirəm, borcluyam, hamıya borclu!

Bu elin xeyrini, şərini görcək
Həm yasa borcluyam, həm toya borclu
Vətənin ən adi vətəndaşı tək
Hamıya borcluyam, hamıya borclu!

Uğur arzuladı yoluma kimsə
Mən onun uğurlu yoluna borclu.
Hardasa, kimisə incitmişəmsə
Özümü sanıram mən ona borclu!

Düz iş görməyəndə haqqa əyildim,
"Haqsızam" - deməkdən heç utanmıram.
Özümü hamıya mən borclu bildim,
Heç kəsi özümə borclu sanmıram.

Özgədə axtarsaq hər naqisliyi,
Hamı yaxşılıqdan gərək əl çəkə.

Pis adam var isə... onun pislili
Sənin pisliliyindən göyərüb, bəlkə.

Düzlük ayrılıya səcdə qılanda
Dünya öz-özünə kəsilir qənim.
Özgənin dərdinə ortaqlıq olanda
Elə bil azalır öz dərdim mənim.

Milləti özünə borclu sananlar
Kimlərdir?
Milləti, xalqı dananlar!
Millətə özünü borclu sananlar
Kimlərdir?
Millətçün şam tək yananlar!

Biz üzü qarayıq millət yanında,
Hamının bu xalqa, yurda borcu var.
Millətin bugünkü güzəranında
Sən də günahkarsan, mən də günahkar.

Borcdan, haqqımızı irəli saydıq,
Tutdu bağçamızı şeytan alağı.
Əgər borcumuzu biz anlasaydıq,
Darda qalardımı Vətən torpağı?

Harda gizlənmişən, ay Vətən oğlu?
Vətənin başından duman, çən keçir.
Millətə borcunu ödəmək yolu
Vətənə, millətə sevgidən keçir.

16-17 avqust, 1997.

SƏFƏR

Elə ki, düşürük ana bətninə
Yoxluqdan varlığa bir yol tuşlanır.
Elə ki, doğulduq, dönüb tərsinə
Varlıqdan yoxluğa səfər başlanır.
Olumdan əvvəli anıb uçundum,
Ölümdən sonranı düşünüb dondum.

Doğuldun, sanma ki, açıldı baxtın,
Bir yük çəkəcəksən hər qanadında.
Olumdan ölümə uçuruq, vaxtın
Xeyir qanadında, şər qanadında.

26 iyun, 1994.

KİMDİR YARADAN?

Heç idim... Yarandım mən də heç nədən.
Tanrının qurduğu möcüzədir bu.
Xalqın yaratdığı sözdən, kəlmədən
Şər yaradıram, kim kimə borclu?

Adicə məxluqam, əgər buyamsa,
Mən özüm xalığın məxluquyamsa,
Kim deyə bilər ki, yaradanam mən?
Adicə söz alıb, söz satanam mən.

Mənə vən gəlir xalqın səsinə,
Amma yazan isə mənim öz əlim.
Xalqın yaratdığı söz çeşməsindən
Yaranan şerin yaradanı kim?

18 avqust, 1997.

BƏZƏN...

Vətən öz boyundan boy alsın, - deyə
Vətənin yolunda baş qoyanları,
Bu ölkə gün-gündən ucalsın, - deyə
Onun təməlinə daş qoyanları,
Vətən çağırışına həmişə öndə
Gedib öz haqqını borc sayanları,
Vətənin dərini çiyinlərində
Ağrılıq bilmədən daşıyanları,
Ana vətənilə güvənənləri,
Vətəni canından çox sevənləri
Neçin sevə bilmir bəzən bu Vətən?
Vallah, bu hikmətə məəttələm mən.

24 avqust, 1997.

HAQQA HEYKƏL QOYULDU

Deyilənə görə, Sibirə sürgün edilən
böyük H. Cavid xəstələndiyinə görə
düşərgənin rəisi mayora ərizə yazıb
ondan müalicəsi üçün dərman istəmiş,
mayor rədd cavabı vermişdir.

Zaman niyə dayanmadı
o Nəhəngin ahından?
Zoru vurub yıxmaq üçün
haqqdan fərman axtarır.
Turan boyda məmləkətə
Əlac gəzən o insan
Öz balaca vücuduna
Dönüb dərman axtarır.

Onun haqqı, bunun zoru üzbəüz
Haqq diləkçi, zor o haqqı rədd edən.
Bu millətin yetirdiyi dahimiz
Yad əlində məhkum oldu heç nədən.

Bir düşünə, bir tora bax, a dünya-
Cavidə bax, mayora bax, a dünya!
Cırıdan boyda mayordakı həddə bax,
Cavid boyda bir nəhəngi rəddə bax!

Bir gün zaman mamır basmış
Öz pasını dəyişdi.
Diləkçi də, rədd edən də
Dünyasını dəyişdi.
Zor zamana dəfn edildi,
daş altında qum oldu.
Bir dərmana möhtac olan
Haqqa heykəl qoyuldu.

1 avqust, 1997.

DUA

Son illər hər gecə əl açıb göyə
- Ya rəbbim, bu xalqa nicat ver, - deyə
Kömək istəyirəm ulu tanrıdan.
Düzəlmir, bizimçün dolanmır yenə
Bu çərxi dövran...

Bilirəm, yalvarıb göyə əl açmaq,
Kama çatdırmayıb heç bir milləti.
Neyləyim, əlimdən bu gəlir ancaq,
İxtiyar şairə siz çox görməyin
Bu gün bacardığı bu fəziləti.

Alın qırıqlarım, üz qırıqlarım
Keçdiyim ağırlı, dolaylı izlər...
Mənim təmənnalı yalvarışlarım
Uzanır, çəkilən əzablar qədər...

Nə qədər göylərə üz tutsam da mən
Görürəm, eşitmir yaradan məni.
Eşitmək istəmir o, bəlkə qəsdən
Sınayır bu xalqın iradəsini.

Azaib dəyəri elə bil sözün.
Ayıra bilmirik ayrını düzdən.
Bəlkə bu günümüz utanır bu gün
Çox qədim, çox uzaq keçmişimizdən.

Dilim topuq çalır, gülə kül deyir,
Şair kəlamı da düşüb kəsərdən.
Əlimdə qələmim elə titrəyir,
Söz gülləm çaş salır hədəfi hərdən.

Elə bil sözün də örtüyü qalmış,
İçi ya çürükdür, ya boş oyuqdur.
Fıt qoza bənzəyir, səs-küyü qalmış,
Qabığın içində ləpəsi yoxdur.

Şairlər, ayıraq şeytandan cini,
Təzə məna verək qocalan sözə.
Qaytaraq gücünü, ilkinliyini
Füzuli şerindən od alan sözə.

Hayqıraq bir səsle: - Nicat ver, Allah
Çiyinimiz tablamır bu ağır yükə
Məni eşitməyən o qadir Allah
Bizim səsimizi eşitdi bəlkə.

15 iyul, 1997.

ZİNDANDA TƏQVİM

Zindanda bir dustaq, önündə təqvim.
Qalan müddətinə o, xiffət çəkir.
Axşam olan kimi, yola saldığı
Hər günün üstünə qara xətt çəkir.

Cızıqlar düzülür təqvim üstünə,
Hər ötən gününü o, uğur sanır.
Qara cızıqları, onu ağ günə
Aparan bir arzu, bir cığır sanır.

Məhbuslar zamanı doğrayıb biçən
Saatın səsinə necə təşnədir.
Onun ürəyində ləng ötüb keçən
Zamanla döş-döşə bir savaşı gedir.

Bu qara zindana düşəndən bəri
Uzanır onunçün saatlar, günlər.
Qovacaq beləcə ötən günləri,
Cəza müddətinin sonuna qədər.

Haqlımı, haqsızımı cəza müddəti?
Ağına gətirmir o, bunu artıq.
Ləng ötən vaxtadır onun hiddəti,
Yalnız sevincidir hər xətt, hər cızıq.

Döşəmə - dünyası, tavan fəzası,
Azadlıq nəminə o, vaxtı danlar.
Onunçün cızılan günlər - cəzası,
Amma günahıdır cızılmayanlar.

Arzuya atılan addımdır hər gün
Axşamlar çəkdiyi hər xətt, hər cızıq.
Ömrünə, gününə xətt çəkdiyinin
Fərqində deyilmiş elə bil, yazıq.

7 iyul, 1997
Şeki.

NƏFS - VİCDAN

Fərqlər yox olub düz ilə nöqsan arasında-
Çınqıl daş ilə ləd-bədəxşan arasında.

Tarix boyu insan can atıb məchula doğru,
İdrak durub aşkar ilə pünhan arasında.

Yerdən tor atır sonsuz olan göylərə idrak,
Çırpışmaya bax, sirr ilə insan arasında.

İnsan bu qədər güclü ikən yerdə rəzalət!
Sən sülhə bax, arif ilə nadan arasında.

Tərif ilə, təhrif ilə təhqir olunur haqq,
Guya yox imiş fərq, su ilə qan arasında.

Bu əsrdə saziş yaranıb əxlaqa qarşı,
İsmətli mələklə dəli şeytan arasında.

Əppək yerinə satma bizə sünbülü, nadan,
Buğda dayanıb unla dəyirman arasında.

Səhv harda imiş? Keçdi ömür, anladım artıq
Çarpışma bitib nəfs ilə vicdan arasında.

Ey Bəxtiyar, İsa kimi çarmıxdə üzüldün,
Qaldıqca sən ağlın ilə iman arasında.

23 iyun, 1997
Şeki.

ZİNDANDA TƏQVİM

Zindanda bir dustaq, önündə təqvim.
Qalan müddətinə o, xiffət çəkir.
Axşam olan kimi, yola saldığı
Hər günün üstünə qara xətt çəkir.

Cızıqlar düzülür təqvim üstünə,
Hər ötən gününü o, uğur sanır.
Qara cızıqları, onu ağ günə
Aparan bir arzu, bir cığır sanır.

Məhbuslar zamanı doğrayıb biçən
Saatın səsinə necə təşnədir.
Onun ürəyində ləng ötüb keçən
Zamanla döş-döşə bir savaş gedir.

Bu qara zindana düşəndən bəri
Uzanır onunçün saatlar, günlər.
Qovacaq beləcə ötən günləri,
Cəza müddətinin sonuna qədər.

Haqlımı, haqsızımı cəza müddəti?
Ağlına gətirmir o, bunu artıq.
Ləng ötən vaxtadır onun hiddəti,
Yalnız sevincidir hər xətt, hər cızıq.

Döşəmə - dünyası, tavan fəzası,
Azadlıq naminə o, vaxtı danlar.
Onunçün cızılan günlər - cəzası,
Amma günahıdır cızılmayanlar.

Arzuya atılan addımdır hər gün
Axşamlar çəkdiyi hər xətt, hər cızıq.
Ömrünə, gününə xətt çəkdiyinin
Fərqi də deyilmiş elə bil, yazıq.

7 iyul, 1997
Şəki.

NƏFS - VİCDAN

Fərqlər yox olub düz ilə nöqsan arasında-
Çınqıl daş ilə ləd-bədəxşan arasında.

Tarix boyu insan can atıb məchula doğru,
İdrak durub aşkar ilə pünhan arasında.

Yerdən tor atır sonsuz olan göylərə idrak,
Çırpışmaya bax, sirr ilə insan arasında.

İnsan bu qədər güclü ikən yerdə rəzalet!
Sən sülhə bax, arif ilə nadan arasında.

Tərif ilə, təhrif ilə təhqir olunur haqq,
Guya yox imiş fərq, su ilə qan arasında.

Bu əsrdə saziş yaranıb əxlaqa qarşı,
İsmətli mələklə dəli şeytan arasında.

Əppək yerinə satma bizə sünbülü, nadan,
Buğda dayanıb unla dəyirman arasında.

Səhv harda imiş? Keçdi ömür, anladım artıq
Çarpışma bitib nəfs ilə vicdan arasında.

Ey Bəxtiyar, İsa kimi çarmıxdə üzöldün,
Qaldıqca sən ağlın ilə iman arasında.

23 iyun, 1997
Şəki.

BİR NƏĞMƏ DİNLƏDİM

Bir nəğmə dinlədim, pərişan oldum.
Bu necə nəğməydi, bu nə atəşdi?
Əriyib nəğmədə mən, şan-şan oldum,
İlk bəxtim, ilk eşqim yadıma düşdü.

Hardasan, hardasan, ilk eşqim mənim?
Əlimdən kim aldı səni kim, mənim?
Nə gözəl səslənir nəğmədə sevgi,
Sevgi də nəğmədir, nəğmə də sevgi.

Məhəbbət oxuna dolanır aləm,
Başqa hər nə varsa yalan, ağ yalan.
İndi nə sən sənsən, nə də mən mənəm,
Təkcə sevgimizdir dəyişməz qalan.

Saçımız ağarmış, ömür gödəlmiş,
Bir sevgi yüz illik ömrə bədəlmiş.
Ömür sona çatır, o, sona çatmır,
Sevgi həm axırmış, həm əzəlmiş.

Könlümdə bir həzin nəğmə bəstələr
Məni haraylayan bir çağrış səsi.
Məni keçmişimə qaytarmaq istər
Uzaqda oxunan sevgi nəğməsi.
Qar yağıb üstünə ötən illərin,
O yolla geriye qayıtmaq çətin.

4 avqust, 1997.

ZİRVƏYƏ ÇATDIQ

Həyatın qatbaqat pillələri var.
Hər təzə pillədə dəyişir insan.
Bitdi aramızda giley-güzarlar,
İndi mən də başqa, sən də başqasan.

Mən sənə yol oldum, sən mənə qurban,
Biri-birimizə əvəzsiz olduq.
Soyunub dünyanın qayğılarından
Yamana, yaxşıya qərəzsiz olduq.

Zaman törpülədi bizi ilbəlil,
Sən özün-özünçün tam unuduldun.
İndi öz nəfini, haqqını deyil,
Tək mənim haqqımı düşünən oldun.

Mən də başqa yöndə, başqa sindəyəm,
Şiltaq tələblərdən ötüb yan olduq.
Mən sənin ömrünün keşiyindəyəm,
Sən məni, mən səni qoruyan olduq.

Eşqin yollarında mövlalar keçən
Kolları adlayıb, yolları keçdik.
Çiydik, fitrətdəki birliyimizdən,
Eşqin atəşində yandıq və bişdik.

Dünyanı öyrətdi əzablar bizə,
Nə idik, kim idik, indi kim olduq.
Həyat məktəbində bir-birimizə-
Sən mənə, mən sənə müəllim olduq.

Xamdıq... Biz əvvəllər belə deyildik.
Sanırdıq hər şeyi ancaq özündə,

Keçib əzablardan biz tapa bildik
Mən səni özümdə, sən məni səndə...

Artıq çox uzağıq qərəzdən, kindən,
Biz öz dünyamızda dünya yaratdıq.
Ağılla hisslərin birləşməsindən
Sevgi dünyasında zirvəyə çatdıq.

25 avqust, 1997.

İŞIQ SÜRƏTİ

Xəyalım yenə də öz səfərində,
Onun söykək yeri dərdim, məlalım.
Anın yüzdə biri, mində birində
Ərzin o başına uçur xəyalım.

Məsafə yox olur göz qırpımında,
Uçan xəyalımın kəramətindən...
Bir də baxıram ki, Onun yanında
Diz-dizə, üz-üzə oturmuşam mən.

Xəyal məsafəni yox edib keçir,
Bəs Ona hardandır işıq sürəti?
Bir anın içində əridib keçir
O, həm məsafəni, həm də həsrəti...

İşıqla doludur sevens könüllər,
Tutuşar, alışar o, axşam-səhər.
Sevgiyə mərhəbə, sevgiyə alqış!
Lampa da nurunu gür seldən alır.
Xəyal bu sürəti sevib alışmış
İşıqla süslənmiş könlüdən alır.

18 iyul, 1997.

ÜZÜNƏ DURMAZMI?

O, öz qüdrətinə inanan oldu,
Qaçdığı mənzili başa vuran tək,
Keçdiyi yolları tez danan oldu.
Uca kürsülərdə o, oturan tək.

Özündən savayı dandı hamını,
Hamının bərkünü yırtıq istədi.
Qalxdıqca az bildi öz məqamını,
Həmişə qismətdən artıq istədi.

Dünyanı versələr əgər tək ona.
Doymaz, doymayacaq nəfsinin gözü.
Doğrunu eşitmək nə gərək ona,
Eşitmək istəyir umduğu sözü.

Yaxını yaltaqdır, arxası nadan,
Nə haya tanıyır, nə də ar bilir.
Hamıya paylayıb minnət heç nədən
Hamını özünə minnətdar bilir.

Əyilib dalbadal üfurməsələr,
Oduqlar köz tutub, ocaq qalanmaz.
Bu da bir qaydadır, əzəldən, əgər
Ətraf alçalmasa, o, ucalanmaz.

Axı, hər zəfərdə bir səbəb də var.
Sonluğun əvvəli səbəbdır, ancaq
Səni bu mənzilə çatdıran yollar
Üzünə durmazmı? Dön, arxana bax!

3 avqust, 1997.

YUXUDA ÖLÜM

Doğulduq, gedirik heçliyimizə,
Yoxdan yoxluğadır bu yolun sonu.
Bu borcu bilməklə Yaradan bizə
Bildirir özünün var olduğunu.

Bizdən soruşmadan Yaradan bizi
Yaratdı...

Bu əmrə biz də baş əydik.
Gələndə bilmədik gəlməyimizi,
Nola, gedəndə də heç bilməyəydik...

Sən özün yaratdın, axı, kiməm mən?
Təkcə bir ricam var Səndən, ey Xuda.
Al mənim canımı nə vaxt istəsən,
Yuxuda, yuxuda, ancaq yuxuda!

Bir səs şaqqıldayıb ildırım tək:
Dedi: - Qorxursanmı yoxsa ölumdən?
- Həyatla ölümün sərhəddindəki
Zülmədən qorxuram, - dedim, - zülmədən.

10 fevral, 1996.

KÖNÜLLƏ SÖHBƏT

- Bu niyə belədir, o nədən elə?
Ola bilməzdimi o da başqa cür?
- Axı, mümkünmüdür gətirmək dilə
Bu nədən ötrüdür, o nə üçündür?

Tutma ətəyindən bu gün dünənin.
Ağlama, ağlama, könlüm, ağlama.
"Niyələr" başına bələdir sənin,
Ağrımaz başına yaylıq bağlama.

Ağlama, ağlama, könlüm, ağlama,
Kimsə ağlamaqla yetişməz kama.

- Axı, təsəllidir ağlamaq mənə,
Vallah heç yaraşmır bu qınaq mənə.
Dərdi son mənzilə aparan yolam,
Xəzinə üstündə yatan yoxsulam.

- Ağlama, ağlama, könül, ağlama,
Bir düşün əl götür təlatümündən.
- Elə şeylər gəlir, vallah, ağlıma,
Ağlım olduğuna inanmıram mən.

18 iyul, 199

HARA GEDİR SABAHIMIZ?

Uzun illər düşünmüşəm:
Millətlərin cərgəsində biz də varıq.
Yurdumuza qəsd edən
Gözlərini oyanlarıq.
Biz o qədər nəcibik ki,
Bir balaca işarədən söz anlarıq.
Haqla zoru ayırd edib
Öz yerinə qoyanlarıq...

Millətimin taleyini
Mən düşündüm zaman-zaman.
Keçdi zaman, keçəmmədik
Gördüm, əsrin sınağından.
Zaman yaman harın imiş.
Demə, əsrin şadarası
narından da narın imiş.
Keçəmmədik o taya biz.
Şadarda qaldı bütün kəsirimiz.

Əsrin böyük sınağına
Demə, hazır deyilmişik.
Yoxuşu düz yol bilmişik.
İndi ulu Yaradandan soruşuram:
- De, kimik biz?

Məzlumuq, ya zalımıq biz?
Vaxtla tələb arasında
Bəlkə bir gün dolaşmışıq,
Vaxtın hansı döngəsində biz çaşmışıq?

Daş üstündə göyərməyən bir tumuq biz.
Özümüzə zalım ikən,
Başqasına məzlumuq biz.

Əldən gedən torpaq üçün
 ürəyimiz çilik-çilik.
 Zalım bizdən torpaq alıb,
 Biz zalımdan sülh istərik.
 Özümüzə dal çevirib
 Özgəsinə qardaş dedik.
 Biz yalanı körükləyib
 Həqiqətə çıxdas dedik.

Özgəsinə yamsılayıb elə bildik:
 Biz də dönüb ərən olduq.
 Səpdiyimiz toxumların meyvəsini
 Qarabağda dərən olduq.

Biz köhnənin xəstəsiydik,
 Mərzimiz bəlli idi
 Sabirlərə, Cəllilərə.
 Yaramızdan qan açıldı
 Qarabağda birdən-birə

Mədəmizi ağlımıza
 Dəyişməyi şərəf sandıq.
 Özgəsinin qabağında toyuq olub
 Evimizdə xoruzlandıq.
 Qonşumuzun aclığını
 Bilib rahat yatırırıqsa,
 Ləyaqəti, dəyanəti
 Vəzifəyə satırıqsa,
 Dostumuzdan donos yazıb
 Arzumuza çatırıqsa,
 Demək bizdən üz döndərib Allahımız.
 Hara gedir sabahımız?

Dəryamızı bəyənməyib
 Özgəsinin hovuzunda üzürüksə,
 Yad dilində dil-dil ötüb
 Doğma ana dilimizə
 Əgər dodaq büzürüksə,
 İnamımız, imanımız
 Ya heç yoxsa, ya çürüksə
 Demək, bizdən üz döndərib Allahımız,
 Hara gedir sabahımız?

Vəcdan adlı bir mələkdən üz döndərib
 İblisliklə barındırıqsa,
 Ləyaqəti tapdalayıb
 Özümüzədən yuxarıya yarındırıqsa,
 Dinimizi pula satıb
 Özgə dinə sığındırıqsa,
 Ruhanımız dəllal isə, tacir isə,
 Anasının əmcəyini
 kəsən ilə əlbir isə
 Rüşvət "Hacı" rütbəsini
 Qazanmağa tədbir isə
 Demək yoxmuş Allahımız.
 Hara gedir sabahımız?

Bir ölkədə satan varsa
 Öz halalca torpağını,
 Biz özümüz söndürdüksə
 Dədəmizin yandırdığı çırağını,
 Ayır görüm əməllərin
 Qarasından sən ağını.

Bu nəşildən o nəşilə tel qırıqsa,
 Tayfamızı millətimiz,
 Evimizi Vətənimiz sanırıqsa,

Vətən, millət namusunu danırıqsa,
Demək, bizdən üz döndərib Allahımız.
Hara gedir sabahımız?

Ömür boyu haram yeyib,
Başqasının halalına cumuruqsa,
Bir tikəyə möhtac olan əlacsızdan
Əgər rüşvət umuruqsa,
Gözümüzə gördüyümüz dəhşətlərə
Gözümüzü yumuruqsa,
Özümüzdən ağır gələr günahımız,
Özümüzü yandıracaq öz ahımız.
Demək bizdən üz döndərib Allahımız,
Hara gedir sabahımız?

8-9 avqust, 1997.

MƏZARÇI İLƏ SÖHBƏT

*"Qəbir qazan" şerinin müəllifi
şair Vaqif Aslana*

Çatıb salam verdim qəbir qazana,
Alıb salamımı yana çəkildi.
Dilimdə suallar baxdım mən ona,
Osa börkü ilə tərini sildi.
-- Qəbrini qazdığı bu ölürlə
Əvvəl tanışdınmı?
-- Əlbəttə, hələ.
Bəzisi dostumdu... Açılan solar.
Bunların içində qohumum da var.
Bu, mənim peşəmdir, şükür Allaha
Əli boş getmirəm evə bir axşam.
Bir vaxt bu şəhərdə yaşayanların
Çoxunun qəbrini özüm qazmışam.
Sənin dedəni də dəfn etmişəm mən.
-- Deyirsən, mənə də dəfn edəcəksən?
-- Onu Allah bilər... Allaha yalvar
Sənə də nə vaxtsa qismət eləsin
Dədənə tikdiyim belə bir məzar.
Dünyada qurd-quşa yem olan da var.
-- Axı, qəbir qazmaq...
Gülür:
-- Nə olar,
Mənim də qəbrimi qazan tapılar.
-- Qəbir qazmaq ilə çörək qazanmaq
Sənə ağır gəlmir?
-- Xeyir, mənə bax,
Anlaya bilmirəm düzü, mən səni,
Niyə dəfn etmədin özün dedəni?
Ölü çox olanda sevinirmisən?
-- Çörək ordan çıxır.

-- Bayquşmusan sən?
 -- Mənə vəz cləmə insanlığından.
 Çəkməçi çəkməsi alınan zaman
 Sevinmir məgər?
 Mənim də əlimin rəncidir axı,
 Yan-yana düzülən bax, bu qəbirlər.
 -- Doğru buyurursan, zəhmətdir bu da.
 -- Mənə də bu işi tapşırıb Xuda.
 Mənimçün doğulan bütün uşaqlar,
 Tikilən binalar, salınan bağlar,
 Mələyon quzular, uçan böcəklər,
 Əkilən ağaclar, açan çiçəklər
 Hamısı ölümdür... --
 Deyə o güldü.
 -- Bax, indi hardasa, kim isə öldü.
 -- Mən isə deyirəm, indi hardasa,
 Kimsə doğuldu.
 Atası, anası bəxtəvər oldu.
 -- Elə qayda qoyub o böyük Xuda,
 Axı, gec-tezi var, öləcək o da.
 -- Bu gün neçəncidir qazdığın məzar?
 -- Onu deyəmmərəm, saysam göz dəyər.
 -- Qazancın görürmü xərcini?
 -- Şükür.
 Mən harın deyiləm, xərcimi görür.

İnsanın başına gələn bəlalar
 Görmüşəm, həmişə nəfsindən gəlir.
 Evimdə gündəlik əppəyim ki, var,
 Deməli, xərcimlə qazanc tən gəlir
 Ulu Tanrının da öz mizanında
 Gəlir də, çıxar da birdir, əzizim,
 Ama o kişinin haqq divanında
 Savab qiymətimiz başqadır bizim.

Torpaq qalağında bir kəllə gördüm.
 Ətim çimçissə də onu götürdüm.
 Soruşdum: -- Bu kəllə də, niyə gülür?
 -- İnsan ürəyində özündən ağır
 Daşınan arzuya, diləyə gülür.
 -- Yuxuna girirmi burda yatanlar?
 -- Düzünü deyim ki, axır zamanlar
 Mənə gileylənir ölülər, yaman
 Məzarın onlara dar olmasından.
 -- Gen tikə bilməzdin?
 -- Nə fərqi vardır.
 -- Onlara dar gələn məzarlar deyil,
 Dərgahda divara qısnamalardır.

Bu sözün zəhmindən xoflandım bir an.
 Baxdım bir qəbirə, bir qəbirçiyə.
 Daldım ürəyimdə məni sarsıdan
 Əzəli, əbədi haqqa, gerçəyə.
 Düşündüm: dünyada ölüm ki, haqdır,
 Ya bu, ya başqası, nə fərqi varmış,
 Qəbirlər həmişə qazılacaqdır.
 İndi ki, belədir, mənası varmı
 Qocaya verdim bu sualların?
 Sırrını açmağa gücüm çatarmı,
 Olumdan ölümə gedən yolların?
 Qorxub xoflanıraq bəs onda nədən
 Qəbirdən, ölüyə qəbir tikəndən?
 Bizi xoflandıran, bizi qorxudan
 Məzarda qurtaran sabahımızdır.
 Allah dərgahında min bir sorğudan
 Cavabsız qalacaq günahımızdır.

Təzədən xoflandım, boylandım göyə.
 Bir qəbirə baxdım, bir qəbirçiyə.
 Dağıtmır, o tikir əslinə baxsan,

O, irəli baxır, geriye deyil.
 Ancaq bir fərqi var: bu mənzilləri
 O, ölüyə tikir, diriye deyil.
 O, doğru demirmi: Ölür uşaqlar,
 Ölür daş binalar, bağçalar, bağlar,
 Ölür güldən-gülə uçan böcəklər,
 Əkilən ağaclar, açan çiçəklər..."
 Ölməyən tək cə şey: dünən, ya bu gün
 Yan-yana tikilən məzarlar imiş.
 Ölümün içində ölümsüzlüyün
 İmzası var imiş, xətti var imiş...

Baxdım məzarçıya, bir də qəbrə mən,
 Qəlbimin nidası çıxdı dilimdən:
 Məzar tikən üçün tikdiyi qəbir
 Çörək ağacıdır, mənimçün fikir.

30-31 iyul, 1997.

OTAQ DUSTAĞI

Özgədən hay uman ahıl çağım da
 Fikrim, duyğularım hər gün təklənir.
 Mənim fikirlərim dar otağım da
 Dəyib divarlara hey çiliklənir.
 Dünənki havayla bəsləndiyimdən
 Bu günkü havada üşüyürəm mən.

Bu gün -- cəhənnəmə, dünən -- cənnətim
 Sazım zamanəyə dəm tuta bilmir.
 Tutmur nəvələrlə sözüm, söhbətim,
 Yaddaşım dünəni unuda bilmir.

Ahılam, ya cahil? Bu da başqa sirr!
 Söyüd ağacından evə tir olmaz.
 Axı, mən gedənəm, onlar gələndir,
 Gələnlə gedənin yolu bir olmaz.
 Mənim fikirlərim, mənə göz dağı,
 Mənim fikirlərim -- otaq dustağı.

Fikrin zaman ilə əgər tən disə,
 Demək, övladısan sən də bu əsrin.
 Fikrin divarlarda çilikləndisə,
 Yerini dar etmə sən təzə nəslin.

Bir səs pıçıldadı: "Barış zamanla".
 Bir səs dedi: "Onda mən, mən olmaram".
 Daim savaşıdır gerçək gümanla,
 Bəs necə seçilsin halaldan haram?
 Mənim də yeniyə çox hörmətim var,
 Amma "get" -- deməsin yersiz yerliyə.
 Mən necə "gəl" -- deyim əxlaqdan kənar
 "Gözəllik" -- adlanan eybəcərliyə?

28 iyun, 1997.

ANLADIM Kİ...

Ömrüm boyu hiss etmədim
Nə ağrımı, nə yaşımı.
Ötənlərdən xəbər verdim,
İtirmədim yaddaşımlı.

İçimdəki atəş ilə
Qidalanıb alovlandım.
Altıмышda da, yetmişdə də
Mən özümü cavan sandım.

Mən yaşamaq həvəsimi
Bir an belə itirmədim.
Azar-bezar tanımayıb,
Qocalığa can vermədim.

İllər məni qocaltmadı,
Mən illərdən kam almışam.
Ömrün sona yetdiyini
düşünəndə,
Anladım ki, qocalmışam.

21 iyul, 1997.

NECƏ ÇƏKİM?

Yoxuşa dirənib ömür karvanım,
Özümə yük olub mənim öz canım.
Tərsinə dolanır sanki bu ələm,
Bu dünya necə də düşüb gözümdən.
Özüm öz yükümü çəkə bilmirəm,
Millətin yükünü necə çəkim mən?

18 iyun, 1997.

* * *

Ömür yolumuzda dik var, yoxuş var,
Aşığı ki, durmayır həmişə alçı.
Nəyimə gərəkdir bu uydurmalar,
Mən özüm baxıram falıma, falçı!

Hər kartın neçə cür şərhı, yozumu,
Biri sevinc isə, başqası dərd, qəm.
Yaşaya bilmərəm, tapıb tuzumu
Mən öz taleyimə kələk gəlməsəm.

25 iyul, 1997.

NƏ YAMAN DÖNÜKMÜŞ...

Danışma əzizim, danışma, kiri.
Yaddaş dıksındır qəlbimi hərdən.
Mənə xatırlatma ötən günləri,
Yamanca qorxuram xatirələrdən.

Bəzən ayaqlarım üzülür yerdən,
Bu günü dünənlə sən cyni tutma.
Acılı-şirinli xatirələrdən
Mənim göz önümə gəl ayna tutma.

Unutmaq istərəm acı günləri,
Kim istər acını təzədən yeyə?
Şirin günləri də unudum, kiri!
Bir daha o günlər qayıtmaz, -- deyə.

Elə xatirə var, insan oğlunu
Yandırır ağladar ömrü boyunca.
Elə xatirə var, axı, mən onu
Bilmişəm, bilirəm ömürdən uca.

O günlər yuxuymuş, mavi bir yuxu.
Keçmiş önümdə sərdiyin yetər.
Dünyanın cənnətə yaxın olduğu
Ən gözəl günlərmiş yaşanan günlər.

Dünəndən danışma öz istəyincə,
Danışma, qorxuram xatirələrdən.
Yaddaş mizrabını gəl, incə-incə
Xatirə telinə toxundurma sən.

Qalsın ürəyimdə o gizli boğça.
Açma göz bağlayan yaramı qəsdən.

Hər yanlış addımı xatırladıqca,
Özüm öz gözümdə kiçilirəm mən.

Hanı qulağımda çınlayan o səs?
Ərşə çəkilərdi gecələr yuxum.
Hanı o ehtiras, hanı o həvəs?
Sonsuz təşnəliyim, doyumsuzluğum?

Qaldı sevincimiz o dar otaqda,
Hanı o arzular, o həyəcanlar?
O zaman bilməzdik, hələ qabaqda
Xəstəlik, zəiflik, qocalıq da var.

Dağlar dalındaydı axı, bir zaman
Miskin qocalığın o köhlən atı.
Mən kəhər belində at çapdığımıdan
Əyləncə bilərdim onda həyatı...

İndiyə gedirəm ələkdən saca,
Dünən qılınıc idim, bu gün qalxanam.
Özümə bənzəyən taqətsiz, qoca
Bir yabı belində yoxuş qalxıram.

Bu adi gerçəyə diksindim bir an,
Nə yaman dönükmüş dünyanın üzü.
Keçmişin bu qədər əziz, mehriban,
Yaxın olduğunu bilməzdim düzü,
Heç demə, qorxduqca xatirələrdən,
Onun istisinə qızınıram mən.

13 iyul, 1997.

ŞİMŞƏK

Gecə yarı yağış yağır,
Göy gurlayır, şimşək çaxır.
Yarıb qatı qaranlığı
Göy bir anlıq yerə baxır.

Ürəyin də səmasında
Gah səhərdir, gah da gecə.
Bəzən olur, könüldə də,
Şimşək çaxır, bax, beləcə.

6 avqust, 1997.

YENİDƏN YAŞAMAQ

Sordun: -- Yaşadığın ömrü təzədən
Bir daha yaşamaq istədinmi sən?
Dedim: Yox! Başqa bir həyat versələr,
İstədim...

-- Bu ömrün pis keçmiş məgər?
-- Təkrar düşmək olar axar bir çaya,
Amma hər saniyə dəyişir sular.
Sonunu bildiyim bir tamaşaya
Yenidən baxmağın nə mənası var?

7 avqust, 1997.

ARZUSUZ YAŞAMAQ ARZUSU

Arzudan göyərir min qan, min qida,
Yerindən oynadır çərxi-fələyi.
Xoşbəxt o kəsdir ki, onun dünyada
Nə bir arzusu var, nə bir istəyi.

Eləsi seyr edir həyatı gendən,
Onun yolu hamar, keyfi çağ olur.
Arzular elə bir yüküdü, çiyindən
Nə atmaq, nə satmaq, nə çatmaq olur.
Arzular dalınca elə yüyürdüm,
Nəfəsim təng oldu, gözüm qaraldı.

Bir zaman qəflətdən ayılıb gördüm,
Mənə boş-boşuna yüyürmək qaldı.
Çəkməm ola-ola çarığ istədim,
Həmişə qismətdən artıq istədim.

Sanırdım, az oldu yoxumdan varım,
Nəfəsimə yedirdim, doymadı, vallah.
Mənim arzularım, təmənnalarım,
Məni yaşamağa qoymadı, vallah.

İndi görürəm ki, qurban vermişəm
Ömrümü arzuya, təlaşa, qardaş.
Qazancım nə oldu? Yaş yetirmişəm
Ömrü dəyişmişəm mən, yaşa, qardaş.
İndi bir arzum var: Danıb hər şeyi,
Arzusuz, diləksiz qalmaq istəyi!

Bu gülünc arzuya mən güldüm düzü,
Yaşamaq mümkün mü qəhvə kimi?
Arzusuz yaşamaq! Bu istək özü
Məgər başqa cürə arzu deyilmi?

25 iyun, 1997.

YENİDƏN YAŞAMAQ

Sordun: -- Yaşadığın ömrü təzədən
Bir daha yaşamaq istədinmi sən?
Dedim: Yox! Başqa bir həyat versələr,
İstədim...
-- Bu ömrün pis keçmiş məgər?
-- Təkrar düşmək olar axar bir çaya,
Amma hər saniyə dəyişir sular.
Sonunu bildiyim bir tamaşaya
Yenidən baxmağın nə mənası var?

7 avqust, 1997.

ARZUSUZ YAŞAMAQ ARZUSU

Arzudan göyərir min qan, min qida,
Yerindən oynadır çərxi-fələyi.
Xoşbəxt o kəsdir ki, onun dünyada
Nə bir arzusu var, nə bir istəyi.

Eləsi seyr edir həyatı gendən,
Onun yolu hamar, keyfi çağ olur.
Arzular elə bir yükü, çiyindən
Nə atmaq, nə satmaq, nə çatmaq olur.
Arzular dalınca elə yüyürdüm,
Nəfəsim tənq oldu, gözüm qaraldı.

Bir zaman qəflətdən ayılıb gördüm,
Mənə boş-boşuna yüyürmək qaldı.
Çəkməm ola-ola çarığ istədim,
Həmişə qismətdən artıq istədim.

Sanırdım, az oldu yoxumdan varım,
Nəfsimə yedirdim, doymadı, vallah.
Mənim arzularım, təmənnalarım,
Məni yaşamağa qoymadı, vallah.

İndi görürəm ki, qurban vermişəm
Ömrümü arzuya, təlaşa, qardaş.
Qazancım nə oldu? Yaş yetirmişəm
Ömrü dəyişmişəm mən, yaşa, qardaş.
İndi bir arzum var: Danıb hər şeyi,
Arzusuz, diləksiz qalmaq istəyi!

Bu gülünc arzuya mən güldüm düzü,
Yaşamaq mümkün mü qəhvə kimi?
Arzusuz yaşamaq! Bu istək özü
Məgər başqa cürə arzu deyilmi?

25 iyun, 1997.

BU GÜN

Guya dəyişibmiş bu köhnə dünya,
Yenə cövlan edir öküzlər bu gün.
Oturub "həqiqət səltənəti"ndə
Yalanlar, riyalar, boş sözlər, bu gün.

Köhnə zamanənin başıboşları
Tökmür ətəyindən köhnə daşları.
Olub yurdun əsl vətəndaşları,
Vətən vətənsizdən nə gözlər bu gün?

Böyük kəlamları deyir əzbərə,
Murdar gövdəsini dürtür hər yerə.
Ən böyük dərd budur: göz görə-görə
Bizə yol göstərir yolsuzlar, bu gün.

"Həqiqət" kəlməsi lağa dönübdür,
İndi soldakılar sağa dönübdür.
Vallah, saçımızda ağa dönübdür
Çəkmələr yalayan o tozlar bu gün.

Gördüm, bu dünyanın işi oyunmuş,
Köhnə libasını üzə soyunmuş,
Amma başımızda yumruğa dönmüş
Köhnə zamandakı toppuzlar bu gün.

İyul, 1997.

RUH -- BƏDƏN

Yenə də əllərim açıldı göyə,
Yenə də araya düşdü ayrılıq.
İndi nə soyuğa, nə də istiye
Tabım yox, bu yaşda diləyim: ılıq.

Gənclikdə çarığı dəmirdən geyən,
Hicran dağlarını mən yaran oldum.
İndiyə vüsaldə hicran istəyən,
Hicranda vüsali axtaran oldum.

Ruhum qanadlanır yanına hər dəm,
Bədənim ruhumla yarışa bilmir.
Elə zəifləyib əldən düşmüşəm,
İmkanım arzumla bərişə bilmir.

Elə bil soyuyub həvəsim, odum,
Bu hal xəyalı da göydən endirib.
Mənim xəstə canım, xəstə vücudum
Yoxsa, ruhumu da xəstələndirib?

İlahi, sən mənim həyat eşqimi,
Odumu, gözümü özümə qaytar.
Çayı məcrasına qaytaran kimi
Mənim də özümü özümə qaytar.

Mümkünmü? Deyəsən qurtarır daha
İstili-soyuqlu bu fani dünya.
Yol məni aparır yalnız dərgaha,
Çoxdan başlanıbdır ruhani dünya.

27 iyun, 1997

AZƏRBAYCAN--TÜRKİYƏ

(Türk bəstəkarı *Hikmət Şimşək* bəstələmişdir).

Bir ananın iki oğlu,
Bir amalın iki qolu
O da ulu, bu da ulu
Azərbaycan--Türkiyə.

Dinimiz bir, dilimiz bir
Ayımız bir, ilimiz bir,
Əşqimiz bir, yolumuz bir
Azərbaycan--Türkiyə.

Bir millətlik, iki dövlət
Eyni arzu, eyni niyyət
Hər ikisi cümhuriyyət,
Azərbaycan--Türkiyə.

Birdir bizim hər halımız --
Sevincimiz, məlalımız
Bayraqlarda hilalımız
Azərbaycan--Türkiyə.

Ana yurdda yuva qurdum
Ata yurda könül verdim.
Ana yurdum, ata yurdum
Azərbaycan--Türkiyə.

20 mart, 1996.

ZÜLMƏT HÜRÜR

Gecənin zülmətində
Uzaqdan bir it hürür.
Qaranlığın içində
Sabahkı dəhşət hürür.

Gecənin bu çağında
Sanma ki, hər yer yatır.
Gecə qaranlığında
Neçə-neçə sirr yatır.
Bu zülmətdə bəlkə də
Dəhşətli tədbir yatır...

Gecənin zülmətində
Uzaqdan bir it hürür.
Bəd əməlin üstünə
Elə bil ki, it deyil,
Sirr dolu zülmət hürür.

26 iyul, 1997.

**MƏN GEDİRƏM,
YOXSA AY?**

Ay işığı... yol uzun,
Göydə bulud laybalay.
Açılıb göy üzünün
Qapıları taybatay.

Bir qübbədir göy tağı,
Bulud ayın yaşmağı.
Bu gözəlin sol-sağı
Ulduzlar alay-alay.

Yolum düşüb çəməndən,
Nur gölündə çiməndən.
Kəsdirə bilmirəm mən,
Mən gedirəm, yoxsa ay...

25 iyul, 1997.

GÜNAH--SAVAB

Bir məbəddə dua etdim,
Təzələndi gün ahımdan.
Çiyim yükdən azad oldu,
Təmizləndim günahımdan.

Xəyalımdan bulud ötdü,
Ürəyimdə çıraq yandı.
Elə sandım, bu məqamda
Günahlarım bağışlandı.

Günahları dəfn elədim,
Məzarına baş daşıyam,
Günahlarım öləndən,
Savabımın yaşdaşıyam.

20 iyul, 1997.

RUH DA QOCALARMİŞ...

Yasəmən qoxusu, qızılgül ətri,
Çinar ucalığı, qərənfil ətri,
Körpə budaqlarda çiçək düyməsi,
Bulaq şırıltısı, bülbül nəğməsi
Bir vaxt oynadardı yerimdən məni.
İndi tərپətməyir bəs nədən məni?
İndi heç isitmir canımı gün də.
...Heç demə, dünyada gözəlliyin də
Özünün məqamı, vaxtı var imiş.
Dağ-daş da dəyişir mövsümlə birgə.
Qocalıq elə bir zəhrimar imiş,
Ruhu da qocaltmış cismimlə birgə.

May, 1997,
Şüvəlan.

İŞIQLA

(nəğmə)

İnsaf, vicdan, mərhəmət
Qəlbə dolar işıqla.
Ən dəhşətli, ən qatı
Şər boğular işıqla.

Yordusa dünya səni,
Boğ qəlbində qüssəni.
Kölgəylə yox, kölgəni
Qovmaq olar, işıqla.

Nədir bu qeyli-qallar?
Bu haramlar, halallar?
Xeyallar, xoş xeyallar
Qəlbə dolar işıqla.

Sən zora bax, nura bax,
Biri zülüm, bir haqq.
Zülüm, zülmətlə, ancaq
Haqq doğrular işıqla.

7 iyul, 1997.
Şəki.

VAXT ALDANMADI

Qızıla mis qatdılar,
bala--şəkər,
südə--su.
Dəyərsizi, ucuzu bahaya satmaq üçün.
Baqqal, çəki daşının içini oydu, oydu
Alicını çəkiddə müdam aldatmaq üçün.

Saxta pul yaratdılar,
Özgəsinin yerinə imzalar da atdılar.
Torpağa gil qatdılar.
Sementə kül qatdılar.
Hər yerdə ölçüləri uzadıb qısaltdılar.
Bir sözlə, saxtalıqlar üstə bərqərar olan
Bir dünya yaratdılar.
Bu yalan bazarında aldadan da özünü
Haqlı bilir, haqq sanır
Aldadan anlamır ki, aldadanda aldanır.
Bu dünyanın ələyi xəlbirinə qarışdı.
Yamanlıqla yaxşılıq bir-birinə qarışdı.
Həqiqəti rəngləyib ağartdılar bozları.
Dünyanın ən hiyləgər, mahir kələkbazları
Saat ilə təqvimə əl qata bilmədilər,
Yalnız vaxtı, zamanı aldada bilmədilər.

20 sentyabr, 1977.

HANI O DUYĞU, HANI O İSTƏK?

Bircə qarışmış bu ömür yolu,
Mən başa vurdum onu yuxu tək.
Ömrün nəşəsi qaldı arxada,
Hanı o duyğu, hanı o istək?

Hanı o duyğu, hanı o arzu?
Zamanla birgə ötüb keçdilər.
Şirin duyğular, şirin arzular
Yanıb söndülər, kömürləşdilər.

Vallah, özüm də bilmirəm bu gün
Bu uzun yolu mən necə keçdim.
Hanı o duyğu, hanı o arzu?
Onlar dəyişdi, mən də dəyişdim.

Varmı bir ömür qəmsiz, qubarsız?
Necə qış deyim, mən qışa qarsız?
İndi, ilahi, mən də mənəmmi,
O duyğularsız, o arzularsız?

21 iyun, 1997.

DƏRD OLUB

Bu dünyanın şilləsi
İndi yaman sərt olub.
Qaçqın dağ övladına
İsti aran yurd olub.

Nə çox imiş darğalar,
Hər döngədə biri var.
Yalvarışlar, dualar
Dodaqlarda vird olub.

Cahil qazıya dönmüş,
Tülkü tazıya dönmüş.
Qurdlar quzuya dönmüş,
Quzularsa qurd olub.

Zaman haqqı ovladı,
Dilləri buxovladı.
İndi insan övladı
Özü boyda dərd olub.

12 iyul, 1997.

ÖMRÜN AXŞAM ÇAĞINDA

Zaman yaman amansız,
Vaxt keçir, zaman keçir.
Bütün itirdiklərim
Yada düşür birbəbir.
Ömrün axşam çağında.

Taleyimi görürəm
Vaxtın qaşqabağında
Öz yaşına sadıq ol
Ömrün axşam çağında.

Bir könül-iki sirdaş
Danışır öz-özüylə
Baxıram bu dünyaya
Öz ağlımın gözüylə
Ömrün axşam çağında.

Çəkilir xeyrim şərim
Artır qəmim, kədərim
Yada düşür səhərim
Ömrün axşam çağında.

Vaxtla əl-ələ versən,
Öz haqqını bularsan.
Səhərin sevdasına
Düşsən gülünc olarsan
Ömrün axşam çağında.

ALLAHDAN QANAD İSTƏDİM

Allahdan, qanad istədim,
Allah mənə xəyal verdi.
Bu xəyalla uçduqca mən
Ömrüm mənə məlal verdi.

Allahdan fərəh istədim,
Allah mənə kədər verdi.
Bu kədərim, bu qəm-qüssəm
Mənə acı qədər verdi.

Allahdan ağıl istədim,
Allah mənə ürək verdi.
Bu ürək mənim ömrümə
Qəm üstündən qəm gətirdi.

Allahdan dözümlə istədim,
Allah mənə qəzəb verdi.
Mən Allahdan rəhm istədim,
Mənə bollu əzab verdi.

Mən Allahdan haqq istədim,
O, yazmağa varaq verdi.
Mən yazdığım haqq-həqiqət
Köksə dağ üstə dağ verdi.

FALÇI

Tabım yoxdur bu dərdlərə
Falçı, mənim falıma bax
Bu gündən xəbərdaram,
Sən sabahkı halıma bax.

Dünya özü bir tələdi
Gah bağırırdı, gah mələdi.
Yaman bizə zülm elədi
Dünya adlı zalıma bax.

Dərd gəlib mənə qışladı
Həm daşladı, həm xışladı
Üz-gözümü naxışladı
Gəl mənim cəlalıma bax.

Biləmmədim axı nədən
Bu dərdləri mənə çəkən
Dəymişim budaqda ikən
Sən tökülən kalıma bax.

Sanırdım ki, gün gələcək
Müskülümüz çözülecək
Üz güləcək, göz güləcək
Puç olan xəyalıma bax.

Oktyabr, 1997.

NECƏ DÜZ KEÇİM?

Bu yolun enişi, yoxuşu əyri
Sellərin dağlardan axışı əyri.
Bu əyri yollara öyrəşənlərin
Yerişi, duruşu, hər işi əyri.

Küçə də əyridir, dalan da əyri .
Satan da əyridir, alan da əyri.
Nə vardı bir üzü olsa riyanın
İp əyri, daş əyri, tərəzi əyri.
Səninlə bir yolu addımlayanın
Məqsədi, məramı, qərəzi əyri.

Bezdim bulanmaqdan...

Durulmaq üçün
İstədim ən doğru yola and içim.
Əgər yol əyriysə düz olmaq üçün
Bu əyri yollardan necə düz keçim?

23.09.1997.

NƏ SƏN SƏNSƏN, NƏ MƏN MƏNƏM

(işlənmiş variant)

Könül verdik, biz and içdik
Əhdimizə dönə-dönə.
Amma yenə inanmadıq
Nə sən mənə, nə mən sənə.

Çox çalışdıq qovammadıq
Qəlbimizdən biz şübhəni.
Bayraq kimi ucaltmadıq
Nə sən məni, nə mən səni.

Mən ki, sənin bu dünyada
Həm sevincin, həm qüssənəm.
Bu eşqsiz, bu sevdasız
Nə sən sənsən, nə mən mənəm.

Bir uçuşu görməmişik
Nə sükansız, nə yelkənsiz.
Biz ki bütöv olmamışıq
Nə sən mənsiz, nə mən sənsiz.

1980.

SALMA MƏNİM YADIMA

Qar yağır piltə-piltə,
Külək əsir gör necə.
Bərk qalayıb sobanı
Yatağımı qızdırıram hər gecə.
Yatıram şirin-şirin,
Elə bil ki, ağlayır
pəncərəmdə yel səsi.
Çatmır qulaqlarıma
çadırlarda üşüyən
körpələrin naləsi.
Rahət buraxmır ancaq
bir amansız sirr məni,
Döşəyimin istisi
bəş niyə sancmır məni?
Yatıram şirin-şirin.
Mən ki yaxşı bilirəm
Soyuqdan əsdiyini
çadır körpələrinin.
Özümdən də böyükdür
öz-özümə heyrətim.
Varsa Vətən namusum,
varsə millət qeyrətim --
Necə yata bilərəm
isti yorğan-döşəkdə?
Min fikir baş qaldırır
məni söyüb danlayan
bir yaralı ürəkdə.
"Sus!" -- deyirəm mən ona
salma mənim yadıma
sən o dərdi, de kiri!
Mənəm bu məmləkətin
Vətənpərvər şairi!

17 dekabr, 1997.

DÖRDLÜKLƏR

* * *

Bir bax, açılan sübh, qızarandan, doğulan gün
Bir töhfəsidir Allahın insanlara hər gün.
Min töhfə umub aldığı bir töhfədən insan
Neyçün bu gözəlliklərə heç olmadı şükran?

20 avqust, 1995.

* * *

Çeynənmiş sözlərlə qulaqlar dolmuş
Təzə söz istəyəm, onu ver mənə
Dünəndən bu günə yol tapmaq olmuş
Bu gündən sabaha yol göstər mənə.

1995.

* * *

Tamahkar həmişə dilənçi, acgöz
Borcunu dəbbələr, dəbbələdikcə.
Tamah iştahıyla yeyən dələduz
Heç vaxt doya bilməz, acar yedikcə.

Noyabr, 1995.

* * *

Buludlar--gözünün kökü saralmış
Ayrılıq çəkənin ahı deyilmi?
Ümid--hər istəkdən bir az kam almış
Xəyal ölkəsinin şahı deyilmi?

26.03.1996.

* * *

Allahın varlığı--sirri qədimdir,
Allahı anlayan varsa, de, kimdir?
Allahı anlamaq, onun sirrini
Heç cürə anlama bilməməyimdir.

Oktyabr, 1996.

* * *

Dünyanın kalına dəymədi dəymiş
Sığalı--aldanış, qəsd--tələymiş.
Bu qədər yaşadım dünya evində
Bilmədim bu evin qibləsi nəymiş.

Mart, 1996.

* * *

Özünü hər şeyə qabil sayanlar
"Ən ali məqama layiqəm" -- deyir.
Bir qəlbi tikməyi bacarmayanlar
Millətin qəlbinə girmək istəyir.

1996.

* * *

Bizim sükançımız qədərmi yalnız?
Çalışmaq, çarpışmaq boş əfsanədir?
Əgər mütləqdirsə alın yazımız
Bəs bizə verilən bu ağıl nədir?

1996.

* * *

Bizim gözüümüzü tozlama, qardaş
Xəyaldan həqiqət gözləmə, qardaş.
Bu gündən sabaha yol çox uzundur,
Balığı dənizdə duzlama, qardaş.

1996.

* * *

Adımı dəyişin, bilinsin yolum,
Məgər bəxtiyaram, Bəxtiyar olum?
Sinəmə dağ çəkən bir belə dağa
Mən ağlar bəxtimə necə yar olum?

1996, Şəki.

* * *

Yandım atəşinə hissini, idrakın
Yalnız öz dünyanı anlamaq üçün
Ağıl girməyən yer bəs-bəlli, aydın!
Ağıl girdiyi yer sirdir büsbütün.

1996.

* * *

Rəhbər cahildirsə, millət də qafil
Demək bu məmləkət üz üstə batmış,
Millət də, rəhbər də oyanan deyil,
Oyada bilərmə yatmışı yatmış?

1991.

* * *

Oğuzdan törədim, türk oğlu türkəm,
Poladdan kövrəyəm, dəmirdən bərkəm.
Alçalda bilməzsən məni, a nadan,
Mən bu görkəməmlə dünyaya görkəm.

Yanvar, 1989.

* * *

-- Yoxluq nə imiş? Öz məninə var kimi sanmaq.
Varlıqları yoxdan var edən Allahı danmaq.
-- Varlıq nə imiş? Mütləqə qəlbinlə vurulmaq,
Eşqində var olmaq üçün Allahda yox olmaq.

24. 06. 1997.

* * *

Könlümlə duymuşam nəyi duydumsa dünyada
İdrak edir, fəqət nə edək, ağlın odu yox.
Könlümdür üzdürən məni ruhani dünyada
Ağlın hüdudu var isə, könlün hüdudu yox.

1997.

* * *

Qovğası böyükdür cismimlə ruhun,
Bulanıq göl idim, axdım, duruldum.
Ruhumu şerimdə yaşatmaq üçün
Cismimi kölgəmdə gizlədən oldum.

Aprel, 1997.

* * *

Hərdən yaşasaq da fərəhli günlər,
Yenə də dünyanın yükü çiyyində.
Kölgənin üstünə nə töksən hədə!
Kölgə qalmalıdır kölgəliyində.

May, 1997.

* * *

Yay ayları -- Vaxtla savaş ayları,
Üzə çıxır içimdə dərd layları.
Birdən qısa döndərəydi Allahım
Məni məndən ayrı salan yayları.

8 iyul, 1997.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

DANIŞMAQ YASAQKƏN 3

Başqasının yasında 5

Soğan..... 6

Hörümçək tor bağladı..... 8

Bu da bir üsuldur..... 10

Pompey xərəbələrini önündə..... 11

Kimin əli ilə? 12

Nağıl-həyat 13

Niyyət 15

Mən xəyal yemişəm..... 16

"Krim, Yalta, Qızıldaş..." 17

Aluştada Əmət xan Sultanın heykəli önündə 18

Müsəvat 21

Ay Allah 22

Danışmaq yasaqkən 25

İNSAN KİMİ SAXLA MƏNİ

Qürub düşüncələri..... 31

Azadlıq 33

Özümdən özümə şikayət..... 36

On yeddi dekabr..... 39

Qızıl medal..... 41

Mənim keçmişim var, gələcəyim yox..... 42

Nəyinsə ilkidir, nəyinsə sonu..... 44

Hansı bir ürəklə?..... 45

Ey insan övladı..... 46

Qeybdən səs..... 49

Bir Tanrım bilir..... 50

Şəhid anası..... 51

Mən türkom..... 53

Ayna tut..... 54

Dünyamız dəyişsin..... 55

Aprelin biri..... 56

Səngər--masa..... 57

Bəzəkli saatlar..... 58

Ozan oldum..... 59

Əsarət--azadlıq..... 60

Özüm olmalıyam..... 61

Ömür--cəza müddəti..... 62

Ucalıqda tənhalıq..... 63

Gecənin..... 64

Rəqibsiz..... 65

Fəxriyyə..... 66

Ya rəbbim..... 69

Elə bir gün ki..... 71

Bilirəm.....	72
Yalan hakim olub.....	73
Günlər bir-birinə bənzər.....	74
Ölüm.....	75
Gerçək günahkardır.....	76
Həsəd.....	77
Sual varsa, cavab var.....	78
Sürünməkmi, uçmaqmi?.....	81
Taykeş.....	82
İnanan qoca.....	83
Xatalı dünya.....	85
Qorxum ondandır ki.....	86
Şeytanla mələyin dialoqu.....	88
Bilməməyin eşqinə.....	89
İnsan kimi saxla məni.....	90
"Balta zərbəsindən...".....	91
"Mən nə qədər dolsam belə".....	92
Türkiyə havası.....	93
Vaydır əkdiiyimiz.....	95
Bu aləm məni.....	97
Barışdıran.....	98
Səs-söz.....	99
"Hər kəsin qədəri...".....	100
"Dedin, kitab yazmışam".....	101
"Ayrıldıq...".....	102
"Mən öz işğımı...".....	103

"Gəldik İlisuya...".....	104
Niyə əsirgədin?.....	105
Röya--həyat.....	106
Elə yerimdəcə.....	107
Hər yeni şerim.....	108
Bulanır.....	109
Ucuz.....	110
Böylə imiş fitrətimiz.....	111
Ömür qatarı.....	112
Günəbaxan olmuşam.....	113
Zaman mənim içimdədir.....	114

OTAQ DUSTAĞI

Səbr haqqında iki şer.....	117
Dedilər, demədilər.....	118
Məddah.....	120
Bazarda.....	122
Ömür bir yuxu.....	124
İlk günah.....	126
Hamıya borcluyam.....	128
Səfər.....	130
Kimdir yaradan.....	131
Bəzən.....	132
Haqqa heykəl qoyuldu.....	133
Dua.....	134

Zindanda təqviin.....	136
Nəfs--vicdan.....	137
Bir nəğmə dinlədim.....	138
Zirvəyə çatdıq.....	139
İşıq sürəti.....	141
Üzünə durmazmı?.....	142
Yuxuda ölüm.....	143
Könüllə söhbət.....	144
Hara gedir sabahımız?.....	145
Məzarçı ilə söhbət.....	149
Otaq dustağı.....	153
Anladım ki.....	154
Necə çəkim.....	155
"Ömür yolumuzda..."	156
Nə yaman dönükmüş.....	157
Şimşək.....	159
Yenidən yaşamaq.....	160
Arzusuz yaşamaq arzusu.....	161
Bu gün.....	162
Ruh--bədən.....	163
Azərbaycan--Türkiyə.....	164
Zülmət hürür.....	165
Mən gedirəm, yoxsa ay?.....	166
Günah--savab.....	167
Ruh da qocalarmış.....	168

İşıqla.....	169
Vaxt aldanmadı.....	170
Hanı o duyğu, hanı o istək?.....	171
Dərd olub.....	172
Ömrün axşam çağında.....	173
Allahdan qanad istədim.....	174
Falçı.....	175
Necə düz keçim?.....	176
Nə sən sənsən, nə mən mənəm.....	177
Salma mənim yadıma.....	178
Dörtlüklər.....	179

V 6(98)

BƏXTİYAR VAHABZADƏ
BİR ÖMÜR YUXU

Rəssamı
Tamerlan Kərimov

Texniki redaktoru
Elmira Tağıyeva

Korrektoru
Firuzə Nağıyeva

V 6(98)

Bəxtiyar Vahabzadə. Bir ömür yuxu - Bakı, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 1998 — 192 s.

4804000000-06(98)

V

Sifarişlə
M 670 (07)-98

Çapa imzalanmış 24.03.98 Kağız formatı 84x108 1/32. Şerti çap
vərəqi 10,08. Uçot-nəşr vərəqi 8,1. Tirajı 1.000. Sifariş 362.
Müqavilə qiyməti ilə

"Azərbaycan" nəşriyyatı
670146 Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə

Ref-212303

